

Алла Дудаєва: Чеченський народ буде незалежним!

Вдова першого президента Ічкерії — про чоловіка, свою творчість і стан справ у підвладній нині Путіну республіці
» стор. 5

Черга по власні гроші

Надходженню коштів до нашої країни найбільше заважають корупційні практики чиновників, а сприяють прозорі і зрозумілі донорам механізми витрачання цих грошей
» стор. 6

«Залишаюсь українцем»

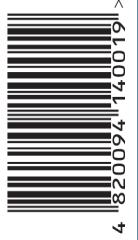

Богдан Гаврилишин помер у віці 90 років
» стор. 3

Україна молода

Вівторок, 25 жовтня 2016 року

№ 135 (5128)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 25,66 грн
1 € = 27,94 грн
1 рос. руб. = 0,3 грн

Не на морі, а штормить

На Україну насувається циклон із Балкан

» стор.

Віють вітри, віють буйні.
Фото з сайту vilne.org.ua.

Юрій Тандіт
радник голови СБУ

«З Олега Сенцова силою вибивали свідчення. Так само вибили з нього нібито його бажання стати громадянином Росії. Зрозуміло, що він є громадянином України, і він не раз про це говорив. Як можна насильно змусити його стати громадянином іншої країни?»

■ БЮДЖЕТНА РАХІВНИЦЯ

Хто важко працює

Олег Ляшко вимагає забрати два мільярди в ГПУ та віддати фермерам і переселенцям

Віра СВІТЛИЧНА

Лідер Радикальної партії Олег Ляшко оприлюднив прізвище автора скандальної поправки до Держбюджету про підвищення зарплати нардепам до 36 тисяч гривень. «Україна має знати своїх героїв: автор поправки до бюджету про підвищення вдвічі зарплат депутатів — Олексій Мушак від БПП», — зазначив Ляшко на своїй сторінці у Facebook. Лідер радикалів переконаний, що зарплати Президенту, міністрам та депутатам мають бути прив'язані до середніх зарплат по Україні та індексуватися відповідно до економічного зростання. В умовах, коли мінімальні зарплати українців зростають всього на 160 гривень, піднімати зарплати нардепам на 18 тисяч гривень Ляшко вважає аморальним. «Я — за те, щоб всі українці, які важко працюють, отримували гідну зарплату. І коли в нас учителі, лікарі, фермери, будівельники, металурги будуть отримувати по 10-15 тисяч гривень, тоді можна говорити про підвищення зарплати народним депутатам, а поки що — не заслужили», — зазначив Ляшко.

Також політика обурило, що в наступному році уряд планує збільшити видатки на Генпрокуратуру на 2 мільярди гривень та підвищити вдвічі зарплати співробітникам прокуратури.

«За що?! Я сьогодні подав поправку, щоб зняти 2 млрд. з ГПУ і направити ці кошти на компенсацію вартості житла переселенцям і на підтримку фермерів», — зазначив нардеп.

Раніше Ляшко оприлюднив вимоги Радикальної партії до Держбюджету. Серед них: залишити спецрежим оподаткування для сільгоспвиробників, відновити держфінансування закладів профтехосвіти, індексувати пенсії тим категоріям українців, які отримують менше 1000 гривень на місяць, передбачити кошти на лічильники обліку газу, води, тепла на кожну квартиру, кошти на заміну котлів селянам, ухвалити ряд законопроектів, які дозволять радикально підвищити доходи державного бюджету. «Інакше голосувати за бюджет ми не будемо», — попередив нардеп. Нагадаємо, під час голосування за проект Держбюджету на 2017 рік у першому читанні Радикальна партія не надала жодного голосу. ■

■ СОВІСТЬ Є?

Малувато буде

«Слуги народу» наполягають на «покращенні»

Тарас ЗДОРОВИЛО

Як грім серед ясного неба прозвучало повідомлення про те, що Верховна Рада України вирішила майже вдвічі збільшити посадові оклади народних депутатів. Відповідна норма міститься в прийнятому Радою проекті постанови № 5000-П «Про висновки й пропозиції до проекту Закону України про Державний бюджет України на 2017 рік».

Згідно з документом, посадовий оклад Голови Верховної Ради Андрія Парубія повинен збільшитися до 30 мінімальних зарплатних плат (нагадаємо, що мінімальна зарплата в Україні становить 1450 грн.) — до 43,5 тисячі гривень, заступників Голови Верховної Ради Ірини Герасченко та Оксани Сироїд — до 28 мінімальних зарплат (40,6 тисячі гривень). Ну а зарплату «рядовим» «слугам народу» пропонується встановити на рівні 25 мінімальних зарплат («якихось» там «лише» — 36,25 тисячі гривень).

Щоправда, реакція Прем'єра не забарилася й була доволі жорсткою: «Ми не підтримаємо ініціативу депутатів підвищити самим собі зарплату практично вдвічі. Вважаю, що це питання не на часі. Зараз усім нам треба перш за все думати над тим, як підняти доходи звичайним людям», — написав пан Гройсман у Facebook. Він додав, що урядовці заклади в проект бюджету підвищення зарплат учителів та лікарів і в цілому підвищення соціальних стандартів. «До другого читання уряд має намір ці позиції тільки посилити», — резюмував він.

Уже традиційно для УМ своїми роздумами поділився політолог Володимир Фесенко: «В даному випадку йдеться про ініціативу не з боку уряду, а з боку самих депутатів. Наскільки знаю, це пропозиція Івана Крулька з «Батьківщини» та Олексія Мушак з БПП. Моє ставлення до цього неоднозначне. На мій погляд, треба підвищувати зарплату держслужбовцям, особливо у місцевих адміністраціях, адже в них вона вкрай низька. Навіть рівень зарплати відповідальних чиновників у міністерствах і відомствах України теж не дуже то й високий. І це не приваблює йти на держслужбу молодих і компетентних фахівців. А саме вони й потрібні для оновлення державної служби! А якщо стимулів немає, то як це зробити?»

«Тож, відповідно, будуть підвищуватися зарплати й депутатів, тому що ж є відповідні коефіцієнти, пов'язані з рангами держслужбовців. Інша справа, що, з точки зору справедливості, не можна підвищувати платню депутатам більше, ніж вона підвищується для лікарів та вчителів. У бюджет, наскільки я пам'ятаю, закладається підвищення вчителям на 30 %, і десь на 20 % — лікарям.

Думаю, що позиція Гройсмана як Прем'єр-міністра дуже правильна: він критично поставився до цієї ініціативи депутатів, виступивши проти. Мабуть, враховуючи й суспільну критику, навряд чи це відбудеться. І якщо й підвищувати, то не більше ніж на 20 % — це ще можна було б зрозуміти, але ж не вдвічі, як було закладено в депутатській ініціативі!» — зазначив політолог. ■

Іван БОЙКО

Окупанти знизили інтенсивність обстрілів з важкого озброєння на маріупольському напрямку: загалом 20 обстрілів. За даними Міноборони, минулої доби по наших позиціях у Красногорівці та Павлополі окупанти випустили близько двох десятків мінометних мін, що в кількіска десятикратні рази менше, ніж тиждень тому.

Водночас на південних рубежах — у Водяному та Широкиному — активно ведуть вогонь снайпери противника.

Найгарячіше зараз на донецькому напрямку: в селищі Луганське та в місті Авдіївка.

«Окупанти застосовують важке озброєння: минулої доби по наших позиціях було випущено майже 100 мінометних мін. Лєвова частка ворожих обстрілів припала саме на Авдіївську промзону. Традиційно ворог вів вогонь зі східного напрямку», — повідомив речник Міноборони з питань АТО Андрій Лисенко.

Водночас на лугансь-

■ НА ФРОНТІ

У ворога нова наводка

Бойовики все менше обстрілюють села під Маріуполем і Станицю Луганську і все більше — Авдіївку і Щастя

кому напрямку ворог знову гатить із мінометів по місту Щастя, мешканці якого вже звикли до відносної тиші. А село Троїцьке минулої суботи окупанти навіть накрили з «Градів».

Що цікаво, ворожі гармати та міномети затихли в останні дні поблизу Станиці Луганської, яку останніми тижнями регулярно поливають вогнем.

За словами полковника Лисенка, внаслідок обстрілів на Донбасі поранення отримали семеро захисників України. Водночас, за даними вітчизняної розвідки в локальних боях з українськими вояками загинуло щонайменше шестеро окупантів, ще шестеро — поранено. ■

■ У ПОЛОНІ

Дістали з «широких штанів»

Росія відмовилася передати Україні засудженого режисера Олега Сенцова через його нібито російське громадянство

Олена КАПНІК

Уже котрий місяць не вщухають скандали стосовно взятих у полон Росією українських громадян. Чи не найчастіше виникають вони навколо трійки фігурантів так званої «Кримської справи». Днями заступник міністра юстиції України Сергій Петухов повідомив, що передача засудженого в РФ режисера Олега Сенцова відповідно до Конвенції про передачу засуджених осіб 1983 року неможлива, оскільки він має російський паспорт. В українському відомстві кажуть, що Москва нав'язала Сенцову (як і Олександру Кольченку) своє громадянство, щоб не ускладнювати переговорний процес дипломатичними каналами. Офіційний Київ із цим не погоджується і апелює, що в обвинувальному висновку в справі Сенцова написано, що він є громадянином України, і наводяться дані його українського паспорта. Натомість жодної інформації про те, коли Сенцов набув громадянство Росії, немає.

Тим часом полоненого режисера кілька днів тому перевели у штрафний ізолятор. До такого кроку тюремники вдалися після того, як відмовилися екстрадиювати Сенцова і Кольченка. За словами сестри кінорежисера Наталії Каплан, це може свідчити про початок тортур. До слова, про реальність тортур уже заговорили в українській Службі безпеки. «З Олега Сенцова силою вибивали свідчення. Так само вибили з нього нібито його бажання стати громадянином Росії. Зрозуміло, що він є громадянином України, і він не раз про це говорив. Як можна насильно змусити його стати громадянином іншої країни? Ми використовуємо всі способи, щоб домогтися його звільнення. Єдине, деякі люди хочуть вивести його з Мінського процесу і кажуть, що він не має до цього відношення. Але ми говоримо, що він, як громадянин, який був незаконно затрима-

#FreeKlykh

Станіслава треба лікувати, а не карати.

ний і вивезений у Росію, теж розглядається у списку заручників», — коментує радник голови СБУ Юрій Тандіт. Тим часом у ЗМІ просочилася інформація, що Олега Сенцова та Олександра Кольченка можуть помилувати, як це сталося у випадку з Геннадієм Афанасьєвим, Юрієм Солошенко та Надією Савченко.

Ще трагічніша ситуація склалася з фігурантом «Чеченської справи» Станіславом Клихом. За словами російської правозахисниці, члена Громадської спостережної комісії Москви з контролю за додержанням прав ув'язнених Зої Светової, полонений українець збожеволів через тортури, які до нього застосовували при затриманні і під час попереднього слідства. На думку Светової, Клиху необхідно провести судово-психіатричну експертизу в Інституті імені Сербського, а також якомога швидше відправити його в Україну і покласти там у психіатричну лікарню. «Найбільше мене вражає, що в СІЗО Грозного, де за наполяганням адвокатів проводилася судово-психіатрична експертиза, вирішили, що нічого страшного з ним (Клихом. — Авт.) не відбувається. Абсолютно не зрозуміло, куди його повинні перебувати в колонії, куди його повинні найближчим часом відправити (зараз він сидить у грозненському СІЗО). Це дійсно страшна жертва репресій Росії по відношенню до українських громадян», — каже російська правозахисниця. ■

■ А ТИМ ЧАСОМ...

На окупованій території Донбасу бойовики затримали українця, який поїхав на похорони батьків. За словами першого віце-спікера Верховної Ради Ірини Герасченко, складається враження, що друга сторона намагається затримати якнайбільше українців, щоб потім шантажувати і торгуватися. Вона також повідомила, що незабаром координатор в гуманітарній підгрупі від ОБСЄ Тоні Фріш має відвідати українських заручників на окупованих територіях.

Герасченко заявила, що на переговорах «нормандської четвірки» у Берліні європейські партнери підтримали позицію України щодо необхідності прогресу у звільненні заручників, тому це питання буде одним із ключових у переговорах щодо так званої «дорожньої карти», в тому числі на переговорах Тристоронньої контактної групи в Мінську. «Відмова в екстрадиції Сенцова і Кольченка на другий день після Берліну — типова кремлівська тактика: показати всім «кузькіну матір», підняти ставки в торгах, усе ополити. З іншого боку, чотирьох звільнених до сьогодні з російських тюрем політ'в'язнів ми також витягли не через екстрадицію, а винятково завдяки політичним домовленостям», — коментує Ірина Герасченко.

■ ВТРАТИ

«Залишаюсь українцем»

Богдан Гаврилишин помер у віці 90 років

Інф. «УМ»

У віці 90 років пішов із життя видатний економіст, професор, благодійник і громадський діяч Богдан Гаврилишин. Останні хвилини свого життя Богдан Дмитрович провів у родинному колі у своїй квартирі в Києві.

Один із найвідоміших українців у світі, Богдан Гаврилишин народився 19 жовтня 1926 року в селі Коропець Тернопільської області. Впродовж 18 років він очолював Міжнародний інститут менеджменту в Женеві. Член Римського клубу, член Світової академії мистецтва та науки, член Міжнародної академії менеджменту, почесний доктор у семи університетах Канади та України, консультант держав та міжнародних компаній,

модератор і голова численних міжнародних наукових конференцій та семінарів у 89 країнах світу.

Богдан Гаврилишин створив Міжнародний центр перспективних досліджень, Міжнародний інститут менеджменту в Індії, після — в Україні. Став співзасновником Європейського форуму з менеджменту в Давосі (тепер Світовий економічний форум). Був консультантом компаній General Electric, IBM, Unilever, Phillips, радником кількох країн.

Був радником першого Президента України Леоніда Кравчука, чотирьох голів Верховної Ради та трьох прем'єр-міністрів. Ініціював створення деяких молодіжних організацій в Україні, був активним членом Всеукраїнської скавської організації «Пласт». Очолював

Богдан Гаврилишин.

фонд Богдана Гаврилишина в Києві і фундацію «Відродження» в Женеві.

Автор книг «Дороговкази в майбутнє. До більш ефективних суспільств» (1980) та «Залишаюсь українцем» (2011).

Як повідомляла «УМ», Богдан Гаврилишин на честь 90-річчя був нагороджений орденом Свободи від Президента за значний внесок у розвиток України. ■

■ ПОГОДА

Не на морі, а штормить

На Україну насувається циклон із Балкан

Наталія ТУРАК

На Україну насувається балканський циклон, котрий, за прогнозами синоптиків, принесе з собою дощі та холод, подекуди сніг. «Зниження температури буде відчутне вже з початку цього тижня, а найближчих кілька днів не слід планувати далекі подорожі, це може бути небезпечно через шторм», — розповідає «УМ» директор Українського гідрометцентру Микола Кульбіда. За повідомленням синоптиків, шквальный вітер, мокрий сніг із дощем дистантується столиці вже цієї середи. «Але після кількох дощових мокрих днів погода буде сталою — сухою та холодною», — додає Кульбіда.

Зокрема, у східних областях та в Криму буде східний та південно-східний вітер — 7-12 м/с удень. У північних областях місцями пориви вітру сягатимуть 15-20 м/с, у Приазов'ї подекуди 25-28 м/с. Також у західних областях та на Житомирщині пройдуть невеликі дощі. Вночі та вранці в карпатському регіоні місцями туман. У Києві хмарно, без істотних опадів, вітер південно-східний, 7-12 м/с. Температура повітря вночі +1...+3 градуси, удень +5...+7 градусів. Про це «Українським новинам» повідомив Гідрометеорологічний центр. На заході України хмарно, місцями невеликий дощ, уночі й вранці місцями туман, вітер південно-східний, 7-12 м/с, місцями пориви 15-20 м/с. Температура вночі +1...+7, удень +6...+12 градусів. На півночі України хмарно, без істотних опадів, тільки в Житомирській області невеликий дощ. Вітер південно-східний, 7-12 м/с, удень місцями пориви 15-20 м/с. Температура вночі -2...+3 градуси, удень +3...+8 градусів. У центрі України хмарно, без істотних опадів. Вітер південно-східний, 7-12 м/с, удень місцями пориви 15-20 м/с. Температура вночі -3...+4 градуси, удень +2...+9 градусів. На сході України хмарно, без істотних опадів, вітер східний, 7-12 м/с, місцями пориви 15-20 м/с. Температура вночі -3...+3 градуси, удень +1...+7 градусів. На півдні України хмарно, без істотних опадів, вітер південно-східний, 7-12 м/с, місцями пориви 15-20 м/с. Температура вночі -1...+4 градуси, удень +3...+9 градусів; в Одеській області вночі +2...+7 градусів, удень +7...+12 градусів. У Криму хмарно, без істотних опадів, вітер південно-східний, 7-12 м/с. Температура вночі +2...+7 градусів, удень +7...+12 градусів.

Проте початок листопада порадус нас невеликим теплом. У Києві в першій половині листопада очікуються плюсові температури, з 22 листопада вночі знову прийдуть морози — до мінус 4 градусів. Денні заморозки очікуються 24-25 листопада (від 0 до -2 градусів), а вночі 27 листопада термометри покажуть мінус 10. У цілому по Україні в листопаді збережеться прохолодна погода. Максимальна середня температура повітря складе +8°C. У другій половині місяця очікуються дощі з мокрим снігом.

У народі 26 жовтня відзначають як день пам'яті святого Карпа. В минулі часи цей день називали «лазневий побут». На полиці протопленої лазні настоювали в молоці цілющі трави. Цього дня також уважно слухали півня. Якщо півень починав співати раніше дев'ятої вечора, назавтра очікували дощ. ■

■ ЕКЗОТИКА

Чи теплі рукавиці з... курячої «вовни»?

На Першій всеукраїнській виставці голубів люди побачили справжнє пернате диво

Ірина КИРПА

Миколаївська область

Понад сто різних порід голубів, а також співочих та декоративних птахів виставили на огляд людей птахівники, що з'їхалися на Миколаївщині, в Первомайськ, з усіх куточків України. Ярмарок об'єднав як поодиноких власників декоративних птахів та кроликів, так і представників великих клубів голубівників. Ціни на екзотичних птахів виявилися цілком демократичні: від 50 гривень і вище. Крім голубів, домашнє господарство на святі було представлено новими породами курей, нутрій, шиншил та собак.

— Цього разу ми з дружиною вирішили купити для дитини кролика-шиншилу, а про покупку голубів домовилися на наступний раз, — розповідає один із відвідувачів виставки-ярмарку Андрій. — Мій дід усе своє життя займався голубами, але таких красивих птахів, як тут, у нього не було.

Перша всеукраїнська виставка голубів та домашніх тварин вразила своїм різноманіттям. Тут красувалися горді золоті фазани, рідкісні рисові амадини, а також екзотичні птахи з назвою «мандарин» та «каролина». Але, з урахуванням приходу холодів, найбільшу цікавість у людей викликали китайські пухові кури. Виявляється, порода

цих птахів, чиє пір'я більше схоже на шовк, не була створена штучно, а існувала ще з давніх часів. А до Китаю цю пташку завезли з Сибіру майже тисячу років тому. Перші записи про незвичайну курочку з вовняним оперенням зробив ще сам Аристотель. Він охарактеризував їх як «курок із котячою шерстю». Дійсно, кожна така курочка виглядає, як величезний моток ніжної шерсті. Оперення цих птахів зістригають так само, як вовну овець! За дві стрижки з однієї курки отримують 120-150 грамів чистого пуху. Який потім використовують для пошиття одягу та постільних речей. Після стрижки пір'я відростає за 30-40 днів.

— Зовні китайська курка може мати оперення всіх кольорів веселки, а от шкіра у неї — завжди темна, — розповідає господар екзотичних курочок Борис, який приїхав на ярмарок із міста Балта (Одеська область). — Цього птаха вирощують винятково заради цінного пуху, і живе він досить довго, тому що його м'ясо вживають рідко, адже воно має чорний колір та ще й кістки — фіолетові!

Дійсно, з'їсти таку красу було б неприпустимою помилкою, адже китайські шовкові кури — справжня окраса будь-якого свята. Люди проходять повз вольєри з розкішними курочками, не приховуючи свого захоплення. Навіть непро-

Як на картині Пікассо.

Ну яка мова може бути про яйця?

фесійні фотографії добре передають їх нереальну схожість із маленькими різнобарвними пуделями, але при цьому з крилами та дзьобом.

Високий рівень організації всеукраїнського ярмарку голубів та домашніх птахів у Первомайську відзначив

і птахівник зі стажем Олександр Гетьманцев. На його думку, організаторам удалося створити просто розкішне свято для дітей та дорослих. А в подальшому планується розширення географії проведення подібних свят на півдні України. ■

Дар'я БАВЗАЛУК

Під час митного контролю міжнародного поштового відправлення працівники Львівської митниці викрили спробу незаконного переміщення через кордон України предметів старовини. У поштової посилці митники знайшли ікону — дерев'яну святиню з окладом, прикрашеним камінням, датовану ориєнтовно 1884 роком. Цікаво, що старовинну ікону зображенням Божої Матері з маленьким Ісусом пересилали у міжнародному поштовому відправленні як канцтовари, повідомили в ГУ ДФС

■ БОЖЕ Ж МІЙ!

Свята канцелярія

В Україну старовинну ікону хотіли ввезти як канцтовари

у Львівській області.

Згідно з митною декларацією, відправив її поштою громадянин або особа, що живе або перебуває в США, а отримувачем є мешканка Харкова.

Як стало відомо «УМ», за цим фак-

том, за статтею 472 Митного кодексу України, складено протокол про порушення митних правил. Ікону вилучено для проведення експертизи з метою встановлення її історичної та культурної цінності. ■

Павло Клімкін
міністр закордонних справ України

«Наша спільна позиція з Німеччиною та Францією і позиція Росії розходяться як у плані послідовності виконання заходів, так і чіткої гарантії їх виконання».

Наталія ЛЕБІДЬ

Попри всі гучні заяви та самовихвалювання, українська влада у «мінсько-нормандському» процесі загнала себе в такий глухий кут, що виходу з нього, далекі, просто не існує. Тому із закінченням чергового раунду перемовин у Берліні, на який з'їхалася «нормандська четвірка», можна радіти лише одному: жодні нові кабальні зобов'язання Україна на себе не взяла. Оце і є те, що на сьогодні називається успіхом. Але проблема в іншому: над нами тяжіє потреба виконання пункту 11 угод, підписаних у «Мінську-2». А пункт цей чорним по білому говорить про те, що Україна мусить спочатку провести вибори в ОРДЛО, а вже потім сподіватися на встановлення контролю над кордоном.

Зайве казати, яке негативне ставлення і шалений опір у суспільстві зустрінуть будь-які кроки Верховної Ради у напрямі проведення таких виборів. Як Петро Порошенко збирається «розрулювати» цю ситуацію, сказати тяжко. Його тиск на парламент не сприйме соціум, а зволікання із виконанням «мінських угод» буде негативно трактовано західними партнерами (останніх можна зрозуміти, бо Україну, врешті-решт, ніхто не змушував підписувати те, від чого вона тепер всіма силами відкаракується). У шахах ситуація, коли кожен рух гравця ще більше погіршує його положення, називається «цугцвангом». Порошенко це знає, тому, очевидно, його тактика полягатиме в тому, щоб до певного часу не робити геть нічого. Принаймні, доки ситуація ще дозволяє йому бездіяти.

Домовилися домовлятися

Минув майже рік із моменту попередніх зборів «нормандської четвірки», і ось у ніч проти 20 жовтня лідери України, Німеччини, Франції та Росії знову зішлись на бесіду, яка тривала п'ять годин. Нічого суттєвого, як «УМ» уже писала, цей переговорний марафон не приніс. Цього разу Петро Порошенко, Ангела Меркель, Франсуа Олланд і Володимир Путін не підписали жодних документів. Натомість вони домовилися, що до кінця року зустрінуться ще раз, але тільки якщо на той час, спочатку на рівні дипломатичних радників, а потім на рівні глав МЗС, буде узгоджений проект так званої «дорожньої карти» Мінських угод.

Що таке «дорожня карта»? Щиро кажучи, для України це можливість виграти для себе ще трохи часу. Експерти зазначають, що український Президент сподівається «дотягнути» до виборів у Сполучених Штатах і отримати собі в союзники більш рішучого політика, ніж Барак Обама (йдеється, звісно, про Хілларі Клінтон, котра вже на 12% випереджає Дональда Трампа). Однак рід у тім, що Ангела Меркель та Франсуа Олланд теж готуються до виборів, і, навіть незалежно від того, яким на сьогодні є їхній власний рейтинг, завершити кар'єру вирішенням «українського питання» було б для них зовсім не зле. Однак на шляху їхньої місії миротворців стоїть Україна з її небажанням (а точніше, з неможливістю) виконати 11-й пункт мінських угод.

Вийшовши після п'ятигодинних перемовин до преси, Петро Порошенко підбив підсумки нормандського «саміту». Отож, по-перше, цього разу четвірка не вийшла на конкретний документ. По-друге, домовилася, що «дорожня карта» розроблятиметься у кількох напрямках і включатиме алгоритм «припинення вогню, виведення іноземних військ, дотримання режиму розведення військової техніки, забезпечення безперешкодного доступу представників ОБСЄ, звільнення заручників», сказав Порошенко. Ця безпекова і гуманітарна частина «дорожньої карти» передуватиме виконанню її політичної складової, тобто проведенню виборів. Щодо останніх, то тут глава держави підкреслив окремо: їхню дату переговорники не обумовлювали.

ВІЙНА І МИР

Берлінська стіна

Чому засідання «нормандської четвірки» в столиці Німеччини не наблизило нас до миру в країні

У тому, що «нормандська четвірка» поховала «мінську групу», є певний позитив: тепер принаймні ніхто не вестиме переговори із посланцями бойовиків.

«Ніхт ферштейн»

Особливий акцент Петро Порошенко зробив на тому, що він та його візаві домовилися про розширення місії ОБСЄ на сході України. Однак у устах тих, хто сидів з ним за «круглим столом», ця новина звучить дещо інакше. Лідери Німеччини та Франції фактично повторили сказане Порошенком, але, щоправда, не слово в слово. Меркель, крім іншого, повідомила, що сторони обговорювали не тільки питання безпеки і гуманітарного характеру, а й політичну частину «мінських угод». «Природно, я розумію, що інтерес України полягає в тій частині, яка стосується питань безпеки. З іншого боку, є інтереси Росії: не зупиняти політичний процес, робити кроки паралельно, але як саме це станеться — це повинно бути узгоджено на рівні міністрів закордонних справ», — заявила Меркель.

Канцлер Німеччини додала: «Ми говорили про те, щоб спостерігачі ОБСЄ отримали доступ до всіх регіонів аж до кордону, бо в деяких випадках цей доступ ускладнений. Крім того, як уже було сказано, якщо готується виборчий процес, якщо існує закон про вибори, то можна говорити і про місію ОБСЄ, в тому числі про озброєні частини. Але зараз це не є нагальним питанням». Як не крути, але сказане підлягає тільки одній інтерпретації: Меркель чітко вказує на певну послідовність подій — спочатку вибори, а вже потім розширена місія ОБСЄ.

Що стосується оцінок Володимира Путіна, то йому також здалося, що на перемовинах у Берліні наріжним каменем були саме вибори в ОРДЛО. «Багато уваги приділили питанням безпеки і домовилися по цілому ряду позицій про те, що повинно бути зроблено найближчим часом у сенсі подальшого вирішення питань, пов'язаних із розведенням конфліктуючих сторін», — напустив туману Путін. Виступаючи перед журналістами, він додав: «Ми підтвердили, що продовжимо спільну роботу на політичному треку, в тому числі в плані остаточних домовленостей про порядок імplementації та введення в дію договору про особливий статус в окремих районах Луганської та Донецької областей».

Словом, кожен з учасників берлінської зустрічі відбув додому з власним враженням про її результат. Порошенко зарахував собі в актив місію ОБСЄ; Путін потирав руки від думки про те, який чудовий козир (у вигляді невиконання пункту щодо виборів) дала йому в руки Україна; Меркель та Олланд переживали гірке розчарування від того, що шанс увійти в історію тими, хто поклав край

ЦИТАТА

Небезпека ухвалення та впровадження закону про «особливий статус Донбасу», а також про проведення в цьому регіоні виборів полягає в легітимізації чинного статус-кво, тобто в легітимізації влади, встановленої там російськими найманцями. Після проведення таких виборів (освячених та схвалених Києвом) Росія отримає всі підстави казати, що в Україні триває громадянська війна. Для себе ж персонально вона вигадає можливість добиватися скасування впроваджених проти РФ санкцій.

війні в Україні, від них відпливає. Але всі, зрозуміло, зробили добру міну при поганій грі, зауваживши, що берлінська зустріч була успішною.

Що далі?

Однак не все так безнадійно, бо після проведення чергового раунду переговорів у межах «нормандської четвірки» в Україні з'явився один плюс. Скидається на те, що «нормандська четвірка» поховала Мінську контактну групу. Раніше саме ця структура займалася підготовкою всіх документів для «четвірки». Тепер же, після заявленої підготовки «дорожньої карти», процес узгодження, обговорення і коригування усіх документів вийде на рівень дипломатичних радників лідерів чотирьох країн. Україну в цьому форматі представляє заступник глави АП Костянтин Єлісеєв, а Росію — радник президента Росії Владислав Сурков.

Який від цього зиск Україні? Такий, що тепер представники сепаратистів не матимуть відношення до підготовки дорожньої карти, оскільки вони були представлені тільки в Мінській контактній групі. Це по-перше. По-друге, щодо Суркова діють персональні санкції ЄС, які передбачають, зокрема, заборону на в'їзд до країн Євросоюзу. Те, що Сурков з'явився в Берліні, було винятком з правила. За словами офіційного представника уряду Німеччини Штеффена Зайберта, напередодні зустрічі Росія звернулася до Німеччини з проханням дозволити Суркову відвідати Берлін як виняток, і цей запит було задоволено.

Третій позитив для України в тому, що, крім представників України, Німеччини, Франції та Росії, в роботі «нормандської четвірки» бере участь і офіційний представник Держдепартаменту США — Вікторія Нулланд. Підтримка Сполучених Штатів нам не завадить, і, беручи до уваги те, що незабаром у Білому домі відбудеться зміна керманіча, фактор присутності делегата від США набуде особливої ваги.

ВИХІД Є

Ми маємо відновити наш ядерний щит!

Єдиний спосіб захистити Україну

Олег ЛЯШКО, народний депутат України,
Лідер Радикальної партії

Рівно 25 років тому Верховна Рада ухвалила заяву про без'ядерний статус України. Перекопаний, що це була одна з найбільших наших помилок у процесі відновлення державності, за яку ми сьогодні розплачуємося кров'ю українців.

Ядерна зброя і потужна армія мали б стати головними гарантими нашої Незалежності, а не Будапештський меморандум, про який сьогодні соромляться згадувати навіть ті, хто його підписав. Тому за будь-яку ціну ми маємо відновити наш ядерний щит. Іншого реального способу назавжди захистити нашу рідну Україну, приречену на сусідство з Росією, просто немає. А покладатися на порожні обіцянки і заяви наших партнерів — це дурити самих себе!

Однак, якщо говорити про мінуси переговорів, то їх достатньо також. І про більшість із них уже було сказано вище. Західні партнери домагатимуться від України проведення виборів у «ДНР» та «ЛНР» — ця позиція закладена у так звану «формулу Штайнмаєра», з якою Україна погодилася. Нагадаємо, ця формула передбачає, що Закон «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької і Луганської областей» повинен тимчасово вступити в силу в день проведення місцевих виборів на Донбасі.

А після опублікування місії ОБСЄ звіту з підтвердженням факту проведення «демократичних виборів» цей закон має набутися постійної дії. Навіть якщо парламент не піде на схвалення такого законопроекту, Україна буде змушена, як мінімум, даний документ розробити. Ця розробка, власне, триває вже зараз — проект Закону «Про особливий порядок місцевого самоврядування...» пише група юристів на чолі з народним депутатом Русланом Князевичем — представником пропрезидентської фракції.

Небезпека ухвалення та впровадження закону про «особливий статус Донбасу», а також про проведення в цьому регіоні виборів полягає в легітимізації чинного статус-кво, тобто в легітимізації влади, встановленої там російськими найманцями. Після проведення таких виборів (освячених та схвалених Києвом) Росія отримає всі підстави казати, що в Україні триває громадянська війна. Для себе ж персонально вона вигадає можливість добиватися скасування впроваджених проти РФ санкцій.

Якщо все відбуватиметься саме за таким сценарієм, Росія у розв'язаній нею війні однозначно переможе. А відтак буде незрозуміло, в ім'я чого Україна принесла стільки людських жертв. Для Петра Порошенка вся ця ситуація матиме наслідком поховання його персональної політичної кар'єри. Як складеться подальша доля Ангели Меркель та Франсуа Олланда, ми не знаємо, але Петро Олексійович стовідсотково відправиться на маргінес. Утім зараз важливо далеко не це. А те, як же все-таки зупинити кровопролиття на Донбасі?.. ■

■ ЕКСКЛЮЗИВ

Алла Дудаєва: Чеченський народ буде незалежним!

Вдова першого президента Ічкерії — про чоловіка, свою творчість і стан справ у підвладній нині Путіну республіці

Іванна ПОДОЛЬСЬКА

Нещодавно свою книгу про чоловіка презентувала вдова першого президента Ічкерії Алла Дудаєва. Росіянка за походженням, вона чітко позиціонує себе чеченкою. Доля цієї абсолютно творчої жінки — художниці, поетеси, письменниці — наповнена політичною боротьбою, повір'ями та болем, адже вона віддала свою душу і серце Чечні у розпал її трагічної історії. Що відбувається зараз у її житті — Алла Дудаєва поділилась в ексклюзивному інтерв'ю «УМ».

«Жоден чеченець не торкнеться дівчини до заміжжя»

■ **Що означає для вас Чечня і як вам вдалося стати її частиною?**

— Чеченський народ унікальний. Він досі зберігає давні перекази, які вчать молодь чинити по честі й совісті. Ці звичаї передаються з вуст в уста, з покоління в покоління, в них звучить незабутній голос предків. Чеченський народ зберіг свої традиції, незважаючи на 73 роки радянського правління, незважаючи на сьогоднішню окупацію — в його звичаях завжди жила душа народу. Перш за все, це безумовна повага до старших: молодь завжди встає, коли входить старший. Друге — гідне ставлення до жінки. Жоден чеченець не торкнеться дівчини до заміжжя. Особлива увага до гостей, їх захист і повага. А ще — кровна помста, яку можна чекати роками, але навіть через півстоліття вона наздожене. У чеченському народі понад усе цінують Честь, а потім уже все інше. Стосовно мене, то я не докладала особливих зусиль, щоб стати частиною цього народу, це сталося само собою.

■ **Як можете пояснити імідж Чечні зараз, адже світ, в основному завдяки Кадірову, вважає чеченців агресивними людьми. Якими вони є насправді і як побороти ті уявлення?**

— Після трьох років тимчасового перемир'я спецслужби Росії постаралися розколоти чеченський народ на ґрунті ісламу і зробили все, щоб почати другу реваншистську війну. Для збудження ненависті підірвали два будинки зі сплячими людьми в Москві і один у Волгодонську. Вдруге пройшовся коток війни, знищуючи бомбами і «зачистками» населення. Опір чеченський народ тримав у горах і лісах, але невтомно працювало понад п'ятдесят фільтраційних таборів смерті, в результаті боротьби загинуло чотири президенти і 300 000 чеченців, із них 43 000 дітей.

Ті, хто залишилися живими, були змушені покинути територію ЧРІ. А ті, хто зараз поруч із Рамзаном Кадіровим, — діти цих воєн, більшість із них не отримали освіти. Кадірову

Алла Дудаєва.

вони вдячні, бо він захистив їх від федералів, від «зачисток» і викрадення. Для них краще один «свій», Кадіров, яким він не був, ніж росіяни. Ці «проросійські чеченці» зараз вибрали меншу з бід і підкоряються тільки Кадірову. Вони вимушено стали «малюками» на російській землі, поки там є Путін, який зробив їх «цапами-відбувайлами» для своїх злочинів у Росії. Коли зміниться агресивна політика Росії стосовно інших держав, тоді зміниться і ці «проросійські чеченці». А що стосується чеченців, які виїхали в Європу, то варто тільки початися великим змінам в Росії — вони повернуться на Батьківщину, щоб продовжити боротьбу за її незалежність.

«Російська імперія приречена на розвал»

■ **Яка, на вашу думку, доля чечак цей великий народ?**

— Я не маю жодного сумніву, що чеченський народ буде незалежним! Він став першим «каменем спотикання», об який десяти років ламала свої сталеві зуби трьохсоттисячна російська армія, і він обов'язково переможе. Зараз він тільки тимчасово окупований. Але, як тільки над Росією і Кавказькими горами повіє вітер Свободи, народ неодмінно повстане!

■ **Як творча людина ви схильні до глибоких філософських роздумів. Як думаєте, чому росіяни такі агресивні й експансивні? Що чекає далі їхню імперію?**

— Краща частина російського народу в тюрмах або виїхала за кордон, інші мовчать, побоюючись нових репресій. Зараз видно росіян, яким вигідно підтримувати агресивну політику Путіна, які наживаються на цих війнах. Але це тимчасові виконавці, вони дуже неосвічені і продажні, і як тільки зміниться влада, вони втечуть чи знову перефарбуються. Їхній час уже закінчується, і від цього нікуди не

дітись. Російська імперія приречена на розвал, а «похоронною командою» Росії буде «жовта раса». Про це говорив Джохар, і ми зараз бачимо, як збуваються його передбачення.

■ **Розкажіть трохи про себе зараз — у якому руслі розвивається ваша творчість?**

— Після невеличкої збірки моїх віршів «На зламі століть», опублікованій у Литві в 1993 році, в 2002 році я написала книгу, присвячену Джохару Дудаєву і його дивовижному народу — «Мільйон Перший». Її перекладали шістьма мовами й опублікували в Азербайджані, Росії, Франції, Туреччині, Естонії, Литві, Грузії, саме її українськомовний переклад презентували на книжковому ярмарку у Львові. Крім цього, у мене багато картин у стилі романтичного імпресіонізму — картини про війну і мирні пейзажі, портрети.

Але найдивовижніше те, що в моїх картинах зовсім несподівано з'являються незрозумілі знаки, які бачать інші люди, а потім мені показують. Наприклад, під час виставки в центрі Стамбула до мене підійшли і почали дякувати за картину «Морська фантазія», тільки вони сказали, що варто було її назвати «Танець неба». Мені сказали, що я подарувала цією картиною надію на те, що «мевлеві повернуться в Стамбул». А було все так. Я попросила прикрасити бронзовий горельєф голови Ататюрка, який був у центрі залу, і замість нього повісила велике полотно, три чверті поверхні якого займало блакитне небо, а на одній четвертій був морський берег із кількома затоками, що в нього впадають.

Спочатку я не зрозуміла, за що мені дякують, поки люди не показали політ турецького мевлеві в самому центрі картини. На все небо, серед хмар, розкинувши в польоті руки і ноги, «легів» чоловік у білому довгому платті, а затоки утворю-

вали знамено ймення Аллаха. Але найцікавіше було в історії, пов'язаній з Ататюрком... Турецькі мевлеві були суфіями, їхні школи були широко відомі на Сході в середні віки. Коли в Туреччині почалося правління Ататюрка — він виселив мевлеві зі Стамбула, і вони тулилися на околиці Туреччини. А зараз картина з моїм мевлеві зайняла місце горельєфа голови Ататюрка. Ці випадкові турецькі знайомі запросили мене відвідати виступ мевлеві в таємній мечеті.

Найнесподіваніше для мене, позаяк я завжди захоплююся знаками, що йдуть уві сні, було пізнання суфійських шкіл, у яких учителі розпитували своїх учнів про сні, які вони бачили вночі. Вони ці сні тлумачили і жили в повній відповідності з цими знаками.

Перспективи Чечні

■ **Як з тонкою творчою душевною організацією художника і поета ви стали Великою Жінкою Великою Борця? Як витримали все це, пережили і не зламалися?**

— Мене завжди підтримував Джохар, він був настільки багатогранною особистістю, що все встигав і мене підштовхував до дії. Коли він служив у Сибіру, домовився з начальником Будинку офіцерів влаштувати в гарнізоні виставку моїх картин, але мене така перспектива мало надихала. Через роки, під час зустрічі з головою Спільки художників, у 1989 році, Джохар домовився, щоб мене запросили на Ювілейну виставку художників у місто Грозний. Тут я дуже постаралася «не вдарили в бруд обличчям», і моя картина «Абрек» посіла друге місце.

У 1991 році, відразу після інавгурації Джохара, наш будинок заповнили журналісти. Джохар не встигав давати всім інтерв'ю і відокремивши частину, підвів мене до них.

«Я не зможу», — казала я, але він підтримав: «У тебе все вийде! Тільки не забудь, скажи — нас оцінять наші нащадки»... Так я і зробила. Моє інтерв'ю тоді вийшло в найбільшій газеті «Голос Чечено-Інгушетії», а ці слова Джохара виявилися найкращими з усього, що я сказала, саме їх редактор зробила заголовком: «Нас оцінять наші нащадки».

Джохар дуже тонко відчував живопис і вмів вчасно мене зупинити, коли я починала «записувати» картину. Добре знався на музиці, цінував поезію. Йому подобалися мої вірші, пробував навіть сам писати. Він любив учитися і швидко схоплював усе нове, що відбувалося в світі і що приносило йому життя. Коли я почала писати про нього книгу, то дивувалася, як багато він устиг зробити, незважаючи на мітинги збройної опозиції і наперекір усьому, що хотувала Росія в Ічкерії. Я зустрічалася з багатьма людьми, які були його соратниками, і вони говорили, що не змогли б зробити все це, якби їх не підштовхнув Джохар. Він у них вірив і ця віра надихала їх на великі справи. Чеченський народ і Джохар знайшли одне одного, і ця любов стала вічною.

■ **Ваші діти й онуки розсіяні по всьому світу. Чи є у їхньому світогляді щось від вас із Джохаром?**

— Усі діти поділяють прагнення Джохара до Свободи та впевнені, що суверенітет чеченського народу — це тільки питання часу. Вони читають статті, спілкуються зі своїми ровесниками в інтернеті й бачать, що зараз відбувається з Росією. Час імперії минув, і Російська імперія приречена — вона просто доживає свій вік. Усі пострадянські республіки і автономії, як і російський народ будуть вільними. Настає нова ера, світ, повний незвіданих можливостей, відкриває свої обійми людині!

■ **Чи береже ви і ваші рідні участь у політичному і громадському житті?**

— У 2007 році, після заяви Докки Умарова про створення Імарату, колишній міністр іноземних справ Ахмед Закаєв проголосив себе «прем'єр-міністром» і створив свій «кабінет міністрів» у вигнанні. Він порушив основний принцип Конституції ЧРІ: «Жодна людина, ні група осіб не мають права захопити владу без вибору народу». І одразу ж почав безпрецедентні за рівнем політичного цинізму переговори з маріонеткою Кремля Рамзаном Кадіровим. На знак протесту ми були змушені створити свій уряд і президію, куди ввійшли чеченці, які брали участь у бойових діях і за кордоном продовжували роботу на своїх посадах. До нього увійшли Ах'яд Ідігов і багато інших.

Ми не порушили конституцію, ніхто не займає ніяких посад — усі рівні й вирішуємо питання під час колективного обговорення. Якщо Ахмед Закаєв сподіватися в майбутньому замінити кабінет Кадірова своїм нашим завданням — зберегти демократичне волевиявлення чеченського народу й організувати вільні вибори до майбутнього уряду Чеченської Республіки Ічкерія. Можливо, з'являться нові люди, молодші, більш гідні — час покаже, але чеченський народ має повне право на вибір свого уряду. Вибір у повній відповідності зі своєю конституцією. ■

ПРАКТИКА ФІНАНСУВАННЯ

Черга по власні гроші

Надходженню зарубіжних коштів до нашої країни найбільше заважають корупційні практики чиновників, а сприяють прозорі і зрозумілі донорам механізми витрачання цих грошей

Марина ОЛЕКСЮК, Юрій ПАТИКІВСЬКИЙ

Кожного року в Україну заходить 10 мільярдів гривень грошових вливань із-за кордону. Хоча їх могло би бути набагато, можна сказати в рази більше! Це, мабуть, єдине стовідсотково коректне твердження, яке можуть дозволити собі аналітики, досліджуючи стан справ із зовнішнім фінансуванням України — включаючи кредити, гранти та інші форми грошових надходжень до держави. Ми спробували з'ясувати детальніше як про суми, так і про механізми, які допомагають чи, навпаки, заважають приходу до країни грошей.

Мільярди не від МВФ

Закордонні гроші для України — це не лише транші Міжнародного валютного фонду! Понад це — є чимало охочих вкладати у нас свої кошти попри програму «стенд-бай», інвестиційні індекси тощо. Це численні донори, які виділяють незворотну фінансову допомогу — гранти. Перше питання — скільки?

«Якщо оцінювати тільки офіційно зареєстровані програми, які працюють у нас із моменту розпаду СРСР, то можна назвати приблизну суму в понад 9 мільярдів доларів», — каже «УМ» аналітик компанії «Альпари» Антон Козюра. Учасники ринку стверджують, що ця сума може бути на порядок вищою. «Надходження від різного роду неурядових організацій, фондів важко оцінити, проте, за приблизними оцінками, вона може сягати половини суми від офіційної допомоги», — погоджується Козюра. Тобто понад 13 мільярдів — і це за найскромнішими підрахунками.

Песимісти, які вважають, що світ від нас відвернувся, у тому числі й фінансово, — категорично неправі. Бо обсяг отриманих коштів не зменшується, а якраз навпаки. «Останнім часом динаміка виділення коштів є позитивною — паралельно зі скороченням економіки країни, — додає аналітик «Альпари». — Як приклад можна навести Японію. Тільки за останній рік ця країна надала нам фінансову підтримку в розмірі 1,85 мільярда доларів».

Японія переважно фінансує проекти в медичній сфері. Уряд Німеччини взяв на себе розв'язання соціальних проблем в Україні, у тому числі допомогу постраждалим від воєнних дій на сході нашої держави — внутрішньо переміщеним особам, членам їхніх родин. Існують також грантові програми для розвитку вітчизняної освіти, культури, науки — є проекти у сфері енергозбереження та інших напрямках, де Україна найсуттєвіше відстає у своєму поступі від країн-донорів. Здається, що все добре, але...

Нікому не потрібні гроші...

Найпарадоксальніше, як стверджують експерти й учасники ринку, що ми могли би отримувати набагато більше коштів: і грантових, і кредитних — на пільгових умовах. «Контролери фінансових інститутів часто невдоволені роботою із освоєння та використання грантів. Так, наприклад, місія комітету Європарламенту, відвідавши Україну навесні нинішнього року, висловила зауваження після ревізії. Про свої претензії тоді заявила голова місії Інґа Гресле, — зауважує Антон Козюра. — Зауваження переважно стосувалися коштів, за освоєння яких відповідали державні чиновники».

Про дивну ситуацію наприкінці літа розповіли у Світовому банку: Україна не може освоїти запропоновані їй кредитні кошти. Причому, як виявилось, це глобальна проблема всіх потенційних кредиторів. «На донорських зустрічах ми бачимо, що із такими проблемами стикаються також і Європейський банк реконструкції і розвитку, і Європейський інвестиційний банк, і KfW, — цитували тоді ЗМІ старшо-

Іноземні донори дають Україні кошти не просто так, а під реалізацію конкретних проектів — наприклад на облаштування соціальної інфраструктури.

го менеджера портфеля проектів Світового банку Клавдію Максименко. — Досвід реалізації аналогічних проектів в інших країнах показує, що їх можна було би втілити і в Україні, але практика, на жаль, переконує у зворотному».

За словами Антона Козюра, інвестиційний портфель Світового банку в Україні становить 3,2 млрд. доларів, із яких 2,1 млрд. доларів... не використано. Проблема невибірки кредитних коштів на напрохот вигідних для держави умовах існує, як зазначають експерти, вже не перший рік. І пояснюється надмірно консервативно-зашкарубленим чиновницьким механізмом. «Причини проблеми — високі рівень корупції і гранична зарегуль-

ованість впливають на сталість та стабільність розвитку українських неприбуткових громадських організацій», — каже «УМ» голова правління Центру інформаційних досліджень та ресурсних послуг «Меридіан» Олександр Лавринович. Тож ситуація, у свою чергу, змушує наші «енджіо», аби залучити фінансування, діяти відповідно до доволі суворих донорських стандартів — насамперед щодо прозорості своєї діяльності.

Із цим погоджується виконавчий директор Українського фонду соціальних інвестицій Віктор Мірошніченко. «Відкритість і прозорість структури, яка залучає іноземне фінансування, дає їй одразу дві великі переваги. З одного боку, це го-

Про дивну ситуацію наприкінці літа розповіли у Світовому банку: Україна не може освоїти запропоновані їй кредитні кошти.

ваність законодавства», — стверджує Козюра. Як розповіли «УМ» у структурі, що є фінансовим донором, дуже часто перемовини із владою ґрунтуються на тому, що донори переконують народних депутатів: пропонувані зміни не вплинуть на їхні бізнес-інтереси! «Таке враження, що деякі наші проекти в Україні потрібні лише нам, хоча на них ми не заробляємо», — резюмували в компанії.

Прозорість — головний критерій

Значно кращою є ситуація у секторі, де на плечі урядового чиновника не навішують тягар витрачати надані кошти. «Українські громадські організації, які отримують гранти, розпоряджалися ними чи не найуспішніше, — резюмує аналітик «Альпари». — У цих організаціях відсоток освоєння коштів є значно вищим завдяки меншому числу посередників безпосередньо перед реципієнтом». Утім і серед них ситуація також різнилась. Якщо більші структури мають більш-менш стабільне коло постійних партнерів-донорів, то менші перебувають у постійному пошуку грошей. Хоча і ті, й інші були би не проти працювати у сприятливіших умовах, передусім з погляду законодавчих умов.

«На відміну від західних NGO, приміром у США, Німеччині або Польщі, українські громадські організації та благодійні фонди перебувають у постійному пошуку фінансів, оскільки державної підтримки як на місцевому, так і на загальноукраїнському рівнях не існує, а відсутність традицій ринкової діяльності таких організацій (прибуток спрямовується на статутну діяльність), як і достатньої законодавчої бази під такі традиції — негатив-

товність міжнародних донорів вкладати кошти в Україну. З іншого, це довіра з боку кінцевих бенефіціарів, тобто людей, задля вирішення проблем яких і спрямована іноземна допомога. А довіра людей, у свою чергу, трансформується у високу результативність таких проектів», — коментує «УМ» керівник УФСІ. За його словами, ще один аспект ефективності, — активна участь у донорських проектах місцевих громад. «Особливо, якщо йдеться про соціальні проекти, то залучення до них найбільшої кількості місцевих активістів є запорукою, по-перше, того, що для реалізації будуть обрані справді важливі для людей напрямки роботи, а по-друге, громадськість є найкращим контролером того, що кошти будуть використані ефективно», — наголошує Мірошніченко.

«У нашому районі ми реалізували майже 10 соціальних проектів, і за їх підсумками я можу сказати: ми отримали не лише матеріальний результат — відремонтовані школи, дитячі садки, амбулаторія, а ще й згуртовану громаду. Люди відчули свою силу і готовність працювати разом, — каже перший заступник голови Ямпільської райдержадміністрації Вінницької області Людмила Майорова. — Дуже цікаво було спостерігати, як первісний скепсис змінювався зацікавленістю, інтересом, азартом — довершити розпочате і навіть узятися за проблеми, які ще нещодавно вважалися нездоланими».

У фокусі — «соціалка»

У чиновників, утім, своє бачення, за якими законами рухаються донорські кошти до України. «Близько року тому ми всі були неабияк збентежені ініціативою

Міністерства економіки створити єдиний орган, який би сконцентрував у своїх руках надходження міжнародної незворотної допомоги. Було навіть підготовлено відповідний законопроект, але, на щастя, до голосування справа не дійшла. Якщо чиновники знову згадають про своє бажання отримувати і ділити «по справедливості», то для більшості з нас, особливо невеликих організацій, які проте мають усталених партнерів на Заході, це де-факто означатиме припинення роботи. Оскільки дозволити собі впливового лобізму в коридорах влади ми не зможемо», — каже на умовах анонімності керівник однієї із нестоличних громадських організацій.

Експерти коментують: таким чином може зникнути один із головних козирів, який ще дає змогу залучати кошти до України, — відсутність чиновника на грошових потоках. Тож для досягнення результату треба йти у бік децентралізації і громадської ініціативи.

«Час від часу в Україні спалахують дискусії про важливість розвитку громадянського суспільства, а ще більше про важливість його фінансової підтримки», — зазначає Олександр Лавринович. І не тільки. Готовність Заходу фінансувати нашу країну можна зрозуміти, проаналізувавши перелік із зареєстрованих понад 300 проектів міжнародної технічної допомоги для України, опублікований на сайті Міністерства економіки. Головним чином це проекти, спрямовані на розвиток громад, медицини, реформ — переважно у судовій та силовій сферах, безпеки громадян, розвитку медіа, освіти, вирішення соціальних проблем. Останніх у цьому списку чи не найбільше. Основні донори — США і Європа.

Навіть на перший погляд помітно, що більшість проектів доволі оперативно відгукуються на проблеми, які загострюються у нашій державі: війна на сході, неререформований суд, переважаність поліції тощо. Це свідчить, що зворотний зв'язок між донорами та грантоотримувачами працює доволі ефективно. «Це справді так. За десятиліття спільної роботи було відпрацьовано механізм, який дозволяє донорам дуже чітко розуміти головні больові точки нашої держави, — резюмує Віктор Мірошніченко. — І не дивно, що соціальна проблематика тут є визначальною. Скажімо, соціальне інвестування, яке пережило на Заході справжній бум ще десятиліття тому, в Україні тільки розвивається. Там нині склався ринок таких інвестицій, діє розгалужена мережа соціальних бірж, а головним фінансовим інструментом є доступ до так званих «м'яких кредитів». Утілення такої практики в Україні дало би нам непогані результати. І сьогодні донори намагаються маневрувати: між нашими першочерговими потребами, спричиненими військовим конфліктом, і стратегічними завданнями на кшталт запровадження принципу «вудочка, а не риба».

Аби отримати необхідне, держава України має все-таки, як вважають експерти, усунути перешкоди для надходження до нас донорських коштів. «Нам важко сказати, чи докладає Україна достатньо зусиль для залучення інвестицій. Але ми бачимо величезну потребу в соціальних інвестиціях для всіх регіонів України. І їх потрібно набагато-набагато більше, ніж це може дозволити державний бюджет, — дипломатично прокоментували нам у німецькому державному банку KfW, через який реалізуються донорські проекти уряду Німеччини. — Саме тому міжнародні партнери підтримують Україну в цій сфері. І це робить не тільки ФРН, а також Світовий банк та Європейський інвестиційний банк, які готують програми розвитку соціальної інфраструктури. Також, виступаючи у ролі потужного донора і Світового банку, і ЄІВ, Німеччина виділяє значні кошти, які нададуть ці дві установи».

Завдання, яке нині стоїть перед нами — більше суспільством, ніж чиновниками, — взяти ці гроші. Бо понад 13 мільярдів доларів за п'ятнадцять років — це аж ніяк не астрономічна сума. Цих коштів може бути значно більше. Якщо ми гратимемо за чіткими і зрозумілими правилами, яких дотримуються структури, що вкладують кошти в Україну і готові робити це й надалі. ■

Оксана СИДОРЕНКО

Після стрімкого злету на початку 2000-х «Мрія», один із найбільших агрохолдингів України, останні кілька років балансував на межі банкрутства. Після переходу в управління нових власників, банків та інвестиційних фондів довелося терміново шукати способи зацікавити схарапуджених непевними процесами селян-орендодавців продовженням співпраці. Бо, як не крути, навіть маючи в арсеналі найсучасніші технології виробництва та матеріально-технічні ресурси, без використання земельних паїв жодне агропідприємство не обійдеться. Окрім адекватної оплати оренди землі, одним із соціальних напрямів роботи компанія обрала популяризацію розвитку кооперації в Україні. Починаючи з минулого року, «Мрія» витратила на це вже півтора мільйона гривень і продовжує підтримувати селянський об'єднаний рух багатьма напрямками.

Домовлятися, щоб вижити

За статистикою, з карти України щорічно зникає тридцять сіл, а в тих, що лишилися, катастрофічно зменшується населення. Головна причина — в багатьох селах нема роботи, а працюючи на їх території підприємства, займаючись великотоварним виробництвом, уже не потребують великої кількості працівників. Всеукраїнський сайт Agravey.com за підтримки агрохолдингу «Мрія» вирішив створити спецпроект «Кооперація — відродження села» як шанс для селян знайти гідну роботу біля власної хати.

Як розповів Василь Мартюк, директор благодійного фонду агрохолдингу «Мрія», перспективними вбачаються кооперативи, які працюватимуть із нішевыми напрямками: «Екопродукція, ягоди,

молоко, овочі — це високомаржинальні продукти, які потребують, у першу чергу, багато ручної праці. І, відповідно, в українському сільському господарстві буде симбіоз великих компаній із кооперативами по селах. На великих площах і далі мають вирощувати зернові культури, які приносять валюту в Україну та збільшують темпи економічного розвитку нашої держави. А малі фермери, населення мають кооперуватися і заробляти на високомаржинальних культурах, для яких їм достатньо п'ятдесят соток біля хати. Коли їздимо по селах, бачимо, що городи, поля, присадибні ділянки заростають бур'янами. Люди не бачать перспективи, залишаються вірні картоплі, моркві, буряку. Хоча навіть морква й буряк цінні для вирощування через кооперативи, — але це

має бути певний сорт, певна технологія, щоб сформувалася однотипна партія, яка буде цікава для великих скупників».

Перший десяток

Безумовно, кооперація дає можливість агрохолдингам утримати пайовиків, хоч не все й не одразу складається. Власне, складається там, де вдається досягти балансу інтересів на осі «довіра — відповідальність».

Кооперативів, становленню яких допомогла «Мрія», вже чимало, і вони різні. Компанія, зокрема, інвестувала у виробництво ягід, молока та пошиття костюмів трактористів.

«Ми допомагали створювати десять кооперативів. Перший — ягідний, «Файна поляна». Також три молочні кооперативи, «Щедрий край», який сушить овочі та ягоди, «Ста-

■ БАЛАНС ІНТЕРЕСІВ

І собі, і людям

Агропідприємства забезпечують стабільне партнерство, стимулюючи кооперацію

рий млин», що виготовляє та фасує крупи та робить олію, три кооперативи, які надають послуги з обробки ґрунту та збирання врожаю, та один, де шийють одяг та домашній текстиль, — розповів Василь Мартюк. — Це для людей додатковий стимул працювати з нами. Вони бачать, що компанія йде назустріч, підтримує, допомагає створювати нові робочі місця. І питання, працювати з нами чи ні, автоматично знімається. Якщо компанія справно платить орендну плату, є прозорою (сплачує податки), реалізує соціальні проекти та ще й допомагає селу розвиватися через кооперативи, це сприяє довірі. Плануємо збільшити кількість напрямків. Наприклад, вирощування та збут квасолі, часнику, картоплі, спеціальних сортів, розведення кролів та бджільництво. Але всі ці напрями, у пер-

шу чергу, обирають наші пайовики, це їх ініціатива. Громада збирається разом і вирішує, чим хоче чи може займатися. Наприклад, тут постійно вирощували овочі, тож давайте об'єднаємося, бо знаємося на цьому, спільно можемо закуповувати саджанці, добрива, ЗЗР дешевше, можемо спільно надавати послуги з обробки ґрунту при підготовці до посадки тих же помідорів. Далі спільно йдуть засоби захисту, які скуповуються оптом. Після цього ми разом збираємо продукцію та маємо можливість реалізувати її, як велику товарну партію, за вищою ціною. Або ж, як було із сушкою, люди об'єдналися, сплатили вступний внесок, змогли збудувальними й ремонтними роботами, допомогли з закупівлею обладнання, спільно створили цех. Тобто на всіх етапах мають можливість еконо-

мити при закупівлі й отримати вищу ціну при збуті... Якщо немає ініціативи від людей, ми за проект не беремося. Але підказати, якщо громада хоче, але не знає, за що взятися, можемо. Аналізуємо ситуацію, яка склалася у селі, чим вони раніше займалися, і пропонуємо варіанти. Так створився молочний кооператив у селі Конюхи, єдиному в Козівському районі на Тернопільщині, де збереглося велике поголів'я корів — 400 голів.

Розвиток українського села — питання, яке постійно загострюється під час прийняття рішень про продовження мораторію на продаж сільгоспземель, обговорення пільг для сільгоспвиробників. Прагматичні й віддалені від договірних схем підприємці намагаються знаходити автономні маршрути у численних «дорожніх картах» для села. ■

Олена ЯРОШЕНКО

Міністерство аграрної політики та продовольства України продовжує розширювати експортний потенціал вітчизняного насіння, повідомив міністр Тарас Кутюк, зустрівшись із представниками Американської торговельної палати та керівниками насінневих компаній: «Наразі вихід України як рівноправного партнера на міжнародний ринок та розширення експорту насіння вимагає досягнення українським законодавством еквівален-

■ ЕКСПОРТ

Насіння проросло. Не топчіть...

Як продавати не тільки сировинне зерно, коли законодавство погіршує конкуренцію

тності норм ЄС. А надалі постійного підтвердження відповідності європейським і міжнародним стандартам і вимогам». Очілюючи відомства переконали, що Мінагрополітики намагається адаптувати вітчизняну нормативну базу в галузі насінництва та охорони інтелектуальної власності до міжнародних вимог, зокрема — діючі стандарти у відповідність до регламентів та директив ЄС. Актуальним, за його словами, лишається питання співпраці Мінагрополітики і громадських організацій галузі насінництва: «Ми повинні вдосконалити нормативно-правову базу галузі насінництва. Головне — дати нашому виробнику конкурентний

сорт. Тільки спільна та злагоджена робота дасть можливість сприяти покращенню функціонування ринку насіння».

Нагадаємо, що насправді таких конкурентних сортів в Україні вже сьогодні достатньо. Можливо, міністр і його підлеглі з численних профільних відомств здивуються, але чимало виведених за участі дніпропетровських, полтавських, одесь-

ких учених сортів кукурудзи, пшениці цілком конкурентоздатні як всередині країни, так і в ближньому зарубіжжі. Але саме через недолугі законодавчі циркуляри, якими корупційні держструктури все ще перепиняють замість сприяти експортним можливостям наших виробників насіння, часто нищать шанси українських учасників на міжнародних тендерах. Утім таке зауваження стосується не лише Мінагропроду — капкани для експортерів українського насіння розкидані і «крючкотворами» з Мінекономіки та Нацбанку. Там потенційним і діючим вітчизняним експортерам насіння необхідно з кожною партією узгоджувати багатотомні дозвільні «збірники», аналогів яким досі немає в жодній цивілізованій країні. Насіння наших селекціонерів проросло вже. Головне щоб менше його бюрократи топтали. ■

■ ПЕРЕДПЛАТА-2017

Стабільна ціна в нестабільному світі

Передплатити «Україну молоду» на наступний рік

«Україну молоду» у своїх відгуках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагається бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

В умовах постійного зростання цін на все і вся ми не тільки не підвищуємо, а навіть трохи зменшуємо передплатну вартість «України молоді» у 2017 році.

Оформити передплату на «Україну молоду» можна:

- у відділеннях поштового зв'язку;
- в операційних залах поштамтів;
- у пунктах приймання передплати;
- на сайті ДП «Преса» www.presa.ua.

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість «України молоді» на 2017 рік:

на місяць — 50 грн. 49 коп.,
на квартал — 151 грн. 47 коп.,
на півріччя — 302 грн. 94 коп.,
на рік — 605 грн. 88 коп.

Передплатний індекс — 60970

Для організацій, юридичних осіб:

на місяць — 70 грн. 49 коп.,
на квартал — 211 грн. 47 коп.,
на півріччя — 422 грн. 94 коп.,
на рік — 845 грн. 88 коп.

Передплатний індекс — 01555

П'ятничний номер:

на місяць — 18 грн. 41 коп.,
на квартал — 55 грн. 23 коп.,
на півріччя — 110 грн. 46 коп.,
на рік — 220 грн. 92 коп.

Передплатний індекс — 49497

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере: на місяць — 95 коп., на квартал — 2 грн. 15 коп., на півріччя — 2 грн. 60 коп., на рік — 4 грн. 00 коп.

■ НОВИНИ ПЛЮС

Приватизувати «Укрспирт»

На переконання міністра аграрної політики Кутюка, на державному підприємстві «Укрспирт» існує глобальна системна корупція і зарадити цьому зможе тільки приватизація. «Укрспирт» — це більше вісімдесяти заводів. І лише половина з них є частиною централізованої керованої системи. Інші — окремі юридичні особи. «Я взяв цифри за минулий рік. По перших — це прибуток 359 мільйонів, а по других — збитки на 28 мільйонів», — розповів Тарас Кутюк.

За його словам, важко йде процес зміни керівництва за заводом: директор вважає себе абсолютним керівником, забуваючи, що це державна власність. На кожен завод наразі призначають заступників директорів із питань безпеки, однак є випадки, коли призначених заступників фізично не пускають на заводи. Фактично, за словами міністра, на деяких заво-

дах сьогодні виробляють спирт, який не обліковується і потім продається за готівку. Обсяги цієї реалізації колосальні. Найкращий вихід із ситуації — приватизація «Укрспирту».

Відповідний законопроект уже найближчим часом подадуть на розгляд Кабміну. Досі «Укрспирт» був у списку заборони на приватизацію.

Ліс у цифрах

Щоб забезпечити процес реформування необхідними ресурсами, Держлісагентство пропонує створити Лісовий фонд України, який допоможе вирішити проблему фінансування лісогосподарства південних та східних регіонів, а також забезпечить розвиток інфраструктури і туризму, лісорозведення та лісовідновлення. У рамках оптимізації роботи галузі Держлісагентство розробило законопроект, який передбачає посилення відповідальності за порушення

правил поведінки в лісі, незаконну вирубку та тінювий обіг деревини, а також введення єдиної державної системи електронного обліку деревини для всіх постійних лісокористувачів та запровадження прозорих правил реалізації як дієвого способу боротьби з незаконними рубками та тінювим ринком. Держлісагентство працює над сертифікацією лісів за міжнародною системою FSC, яка показує потенціал та сталий розвиток лісового господарства. На сьогодні площа сертифікованих лісів в Україні складає 3,3 млн. га, що становить майже 32 відсотки лісового фонду країни. Україна займає восьме місце серед європейських держав за площею вкритих лісом земель — 9600 тис. га. Поточна частка лісистості складає 15,9 відсотка. За минулий рік галузь перерахувала до бюджету 3,2 млрд. грн. податків. У лісовій галузі працюють близько 50 тисяч громадян, інформує прес-служба Держлісагентства.

Тарас ЗДОРОВИЛО

■ У ПОШУКАХ ПРАВДИ

Рахунок на мільйони

До комуністичного терору Україна мала найбільший рівень приросту населення у Європі

На Міжнародній науково-практичній конференції «Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації», що недавно відбулася в приміщенні КНУ імені Тараса Шевченка, відомі вітчизняні та зарубіжні історики, етнологи, соціологи, правознавці говорили про всебічні втрати українців унаслідок одного з найжахливіших злочинів комуністичної доби.

Немає сумніву: ще не одне десятиліття будуть впливати все нові й нові факти того, що в ті страшні часи реально відбувалося в Україні. І ця конференція була присвячена не лише питанням політичного, етнічного характеру, а також питанню методології з'ясування, яку кількість громадян Україна втратила внаслідок трагічних подій початку 1930-х років. Доповідачі говорили про різні втрати: демографічні, соціальні, правові, ментальні, культурні та духовні.

Голод в Україні панував від серпня-вересня 1932-го до липня 1933-го

У ХХ столітті український народ зазнав чи не найбільших втрат серед своїх сусідів. Американський правник польсько-єврейського походження Рафаель Лемкін уперше вжив термін «геноцид» (генос (із грецької) — означає расу чи народ, цид (із латинської) — мордувати). Він зазначив, що «між 1926-м і 1933 роками частина українців у населенні України знизилася з 80 до 73 відсотків. Унаслідок голоду та депортації українське населення зменшилося в абсолютних числах із 23,3 до 19,2 мільйона, тоді як неукраїнське — зросло на 5,6 мільйона. Якщо взяти до уваги, що колись Україна мала найбільший рівень приросту населення в Європі, приблизно 800 тисяч щорічно, то можна легко побачити, що російська політика досягла свого...».

Титанічними зусиллями українських емігрантів упродовж декількох років було створено міжнародну комісію, яка восени 1988 року, з огляду на відмову уряду СРСР надати необхідні документи, була змушена для визначення втрат населення України звернутися до матеріалів переписів, що відбувалися у Радянському Союзі в 1926-му і 1939 роках. Картина навіть відкритих більшовиками статистичних матеріалів виявилася вражаючою: за вказаний період населення СРСР збільшилося на 16%, РРФСР — на 28, БРСР — на 11,2, а в УРСР за цей період кількість жителів зменшилася на 9,9%!

Відтак документ комісії, який недовзі було оприлюднено, засвідчив висновки беззастережних правників із усього світу, що «голод в Україні панував від серпня-вересня 1932 до липня 1933 років». А число жертв голоду в Україні становило щонайменше 4,5 мільйона осіб. До цього числа слід додати 3 мільйони жертв голоду поза межами України — по одному мільйонові для районів Казахстану, Долішньої Волги і Північного Кавказу. Таким чином, комісія дійшла висновку, що голод 1932-33 років у цілому забрав 7,5 мільйона життів.

Більшість членів комісії погодилися, що відповідальність за голод лежить на владі Радянського Союзу, і немає сум-

Трудівник колгоспу з села Ольшана Харківської області комсомолец Гончаренко охороняє насінніве і страхові фонди, 1933 р.

Жертви голоду. Харківщина, 1933 рік.

ніву, що він був наслідком заходів, здійснених «центральною владою». І незалежно від ролі, яку виконували місцеві комнезами у втіленні в життя цих заходів, для більшості членів комісії було «очевидним, що в основі всю відповідальність за це несе центральна влада». Такий висновок зробили кращі юристи всього світу. І тільки після того в Україні офіційно заговорили про штучний голод, який забрав життя мільйонів безневинних людей.

Голів сільрад карали за фіксацію великої кількості смертей

Необхідність у проведенні такої конференції постала ще кілька років тому. Адже зараз скрізь фігурують цифри кількості жертв Голодомору, які підраховували в Інсти-

ту. Але ж відомо, що якість перепису від 1937-го та 1939 років, як і всієї радянської статистики, — сумнівна. У прагненні приховати масштаби злочину та його згубні наслідки кремлівське компартійне керівництво заборонило органам запису актів громадянського стану, органам обліку природного руху населення та медичним закладам фіксувати справжню причину смерті. А коли в 1933 році голод сягнув апогею, померлих ховали у спільних могилах без будь-якої реєстрації взагалі.

По-друге: величезне «провалля» в кількості книг записів смертей і народження, які були або знищені, або загублені (зі свідчення очевидців відомо, що писали на клаптиках паперу, коли книги закінчувалися).

По-третє: не фіксували

кримінальної справи №475 зазначено, що на 1 січня 1932 року він дорівнює 31,7 млн. осіб, а в загальній таблиці адміністративно-територіально-поділу УРСР (що ввійшла до довідників основних статистичних економічних показників, виданих у Харкові в 1933 році) — видно цифру 32,548 млн. Тобто при проведенні судово-медично-демографічної експертизи було використано цифру, меншу на 848 тисяч осіб, яка потім не була врахована демографами при підрахунку кількості жертв загиблих. Демографи в цих питаннях зобов'язані співпрацювати з істориками.

Також є дивним використання терміна «надсмертність», як остаточно кількість убитих Голодомором (3,9 млн.). Фактична (природна), за умови відсутності голоду,

да Балицького від 5 червня 1933 року хоч і мотивує голод продовольчими труднощами, але картини українського апокаліпсису описує реалістично. Зокрема, він зазначає, що із 64 районів області особливо «уражені» — 23. Називає 12 районів, де захворюваність і смертність на ґрунті виснаження стали набувати загрозливих розмірів, вказуючи, що жодної допомоги голодуючим не було... Він пише: «Смертність із кожним днем зростає й настільки розширила розміри, що низка сільрад припинила реєстрацію померлих». А скільки подібних секретних доповідних було по інших областях?..

Держава свідомо приховувала масштаби смертності на теренах України, й сховати реальну кількість жертв скоєного злочину було неважко. В 1934 році книги реєстрації актів цивільного стану за розпорядженням влади вилучили з сільрад і передали до особливих відділів райвиконкомів, підпорядкованих НКВС.

Отже, при встановленні людських втрат Голодомору краще спиратися не на демографічні показники «надсмертності», а на загальну кількість померлих за 1932-34 роки та враховувати не лише Всесоюзні переписи (які були сфальсифіковані), а й використовувати нововиявлені документи в архівах і співпрацювати з істориками.

Служба безпеки України оприлюднила в 2009 році прізвища 18 партійних діячів і керівників Державного політичного управління — винуватців Голодомору 1932-1933 років. У тому списку більшість осіб — єврейської національності, й це не дивно, адже тоді було засилля євреїв у партійних органах і в ГПУ. Серед 300 керівників вищого рангу приблизно 190 були євреями. Але це проблема не етнічна, а скоріше моральна — відповідальності кожного за свої вчинки. І незаперечним є те, що у кожному злочині були не лише ідеологи та організатори, а й виконавці. Усі вони є співучасниками геноциду і всіх цих «героїв» ми повинні знати поіменно. ■

Держава свідомо приховувала масштаби смертності на теренах України, й сховати реальну кількість жертв скоєного злочину було неважко.

туті демографії та соціальних досліджень, і «майданчика», аби щось протиставити їм, не має жоден науковець.

Зокрема, за підрахунками експертів Інституту демографії спільно з науковцями із Центру статистики Євразії та Східної Європи, що при університеті Пн. Кароліни (США), встановлено: в 1932-1934 роках в Україні померло 9 мільйонів 549 тисяч 300 людей. Із них надсмертність порівняно із попередніми роками становить 3 мільйони 942 тисячі осіб. І ось саме цю цифру Інститут демографії вказує, як число жертв Голодомору. Також майже рік тому ці ж дані було розіслано в всі інституції США та Канади (які досліджують питання Голодомору) й рекомендовано використовувати як остаточні.

Історики з цим числом погоджуються. Тим паче що методики підрахунку Інституту демографії ніде не друкуються. Історики говорять про некоректність базових даних, а саме: демографи у своїх дослідженнях посилаються на Всесоюзний перепис населен-

ня. Але ж відомо, що якість перепису від 1937-го та 1939 років, як і всієї радянської статистики, — сумнівна. У прагненні приховати масштаби злочину та його згубні наслідки кремлівське компартійне керівництво заборонило органам запису актів громадянського стану, органам обліку природного руху населення та медичним закладам фіксувати справжню причину смерті. А коли в 1933 році голод сягнув апогею, померлих ховали у спільних могилах без будь-якої реєстрації взагалі.

Архівні матеріали свідчать, що підрахунки, які вели в сільрадах, і підрахунки, які, наприклад, вели місцеві вчителі, священники, — сильно різняться. Адже голів сільрад карали за фіксацію великої кількості смертей.

Водночас питання визначення числа жертв Голодомору залишається дискусійним і після озвучення результатів демографічної експертизи в суді та виходу у світ у 2014 року окремого видання за матеріалами кримінальної справи № 475. Загалом, високо оцінюючи використані експертними демографами методики досліджень, історики критично ставляться до базових даних, узятих ними для експертизи.

Наприклад, не корелюється показник чисельності населення станом на початок 1932 року. Так, в експертному висновку Інституту демографії

смертність не враховується, а це 1,606 млн. осіб. А з урахуванням ненароджуваності (1,2 млн.) — це 6,7 млн. осіб. Але природний рівень смертності Інститут демографії не зараховує до убитих Голодомором. Адже, якщо 1,606 млн. людей мали померти «своєю» смертю, то чи є дані про те, що вони також не вмирили від голоду?!

Демографи посилаються на недостовірну сталінську статистику

Імперичні оцінки числа жертв Голодомору, що почали з'являтися в західній пресі, а також записи в щоденниках очевидців — усе свідчить про те, що реальна цифра загиблих перевищує 10 мільйонів! Навіть звітність Державного політичного управління, що складалася не для стороннього ока, а тим більше — особисте листування керівників ДПУ вищого рангу, засвідчують катастрофічний рівень смертності.

Зокрема, начальник Харківського облвідділу ДПУ Зіновій Кацнельсон в особистому листі до наркома Всеволо-

■ КОНТРАКТИ

Одна акула проковтне іншу

Американський медіа-гігант купить канал Сі-Ен-Ен та кіностудію «Уорнер Бразерс»

Олег БОРОВСЬКИЙ

Американський телекомунікаційний гігант AT&T повідомив про плани купити групу Time Warner. Сума покупки становитиме близько 86 млрд. доларів. Повідомляють, що це може стати найбільшою угодою у світі цього року.

Угоду про купівлю було погоджено на зустрічі двох рад директорів у суботу, повідомляє Бі-Бі-Сі. Проте її ще мають затвердити регулятори. Очікується, що угоду ретельно перевірятимуть американські антимонопольні органи, оскільки AT&T вже є третім найбільшим провайдером кабельного телебачення у США. У разі, якщо згоду регуляторів буде отримано, AT&T отримає контроль над відомим у всьому світі телеканалом Сі-Ен-Ен, однією з найбільших у світі мереж кабельного та супутникового телебачення HBO TV network, також відомим у всьому світі телеканалом класичних американських фільмів TNT, славетною кіностудією «Уорнер Бразерс» та видавництвом DC Comics, зокрема, видавалися комікси про Бетмена та Супермена, а також над деякими іншими відомими активами у галузі медіа.

Керівник AT&T Рен-

Угода AT&T може стати найбільшою угодою у світі цього року.

далл Стівенсон не очікує перешкод угоді з боку регулюючих органів: «Це досконале поєднання двох компаній, яке додасть найсильніші сторони одна одній і принесе свіжий підхід до того, як медіа та індустрія зв'язку працюють для споживачів, творців контенту, дистрибуторів та рекламодавців». Водночас кандидат у президенти США від республіканців Дональд Трамп уже заявив, що в разі обрання його президентом він заблокує цю угоду. Він пояснює, що в такому випадку «дуже багато влади буде зосереджено в руках дуже небагатьох». Хілларі Клінтон цієї справи наразі не коментувала.

AT&T заплатить за кожну акцію Time Warner

по 107,5 долара. Крім 85,4 млрд. доларів за покупку самої Time Warner, AT&T також заплатить борги компанії, а відтак загальна сума оборудки може сягнути понад 108 млрд. доларів. Контракт має бути укладено до кінця 2017 року. Раніше ЗМІ повідомляли, що інтерес до придбання Time Warner виявляє концерн Apple. Улітку 2014 року її хотіла придбати кіностудія 21st Century Fox, якою володіє медіамагнат Руперт Мердок, за 80 млрд. доларів.

AT&T прагне створити найбільшого у світі медіа-гіганта, який буде одночасно і виробляти контент, і розповсюджувати його на смартфони, поширювати в інтернеті тощо. Йдеться про взят-

тя під контроль концерну якомога більшої групи споживачів, які вже не користуються так званими традиційними ЗМІ. AT&T і так на цей час є одним із найбільших у світі концернів, який надає телекомунікаційні послуги. Цього року, за рейтингом часопису «Форбс», фірма увійшла до п'ятірки найдорожчих компаній світу. Це вже другий велетенський за сумою контракт цього концерну — минулого року AT&T поглинув за 49 млрд. доларів іншого медіа-гіганта DirecTV. До цього в США був лише один прецедент такої масштабної покупки — 2013 року фірма Comcast отримала дозвіл на придбання іншої телекомунікаційної фірми NBC Universal. ■

■ КАТАСТРОФИ

Далеко не відлетіли

На Мальті, щойно відірвавшись від злітної смуги, зазнав аварії літак

Олег БОРОВСЬКИЙ

Вчора вранці на Мальті розбився легкомоторний літак. Інцидент стався невдовзі по тому, як він вилетів з місцевого аеропорту Луга. Турбогвинтова машина Metroliner виробництва американської компанії Swearingen, яка здатна брати на борт до 10 осіб, відразу після того, як відірвалася від смуги, похилилася на правий бік і каменем впала на поле аеропорту. Вона відразу спалахнула з огляду на повні баки пального. Пожежники швидко впоралися з вогнем, але нікого врятувати не вдалось.

У перших звітах агенцій повідомлялося, що на борту машини перебували представники прикордонної служби ЄС Frontex, які відстежують пересування мігрантів у Середземному морі. Але пізніше високий представник ЄС у закордонних справах Федеріка Могеріні повідомила у «Твіттері», що ЄС не фрахтував цей літак і офіційних осіб Євросоюзу на його борту не було. У Frontex також спростували інформацію про те, що літак фрахтувала європейська прикордонна служба.

За уточненими даними, представників прикордонної служби ЄС на борту судна не було.

Провідна мальтійська газета «Тайм соф Мальта» повідомила, що на борту літака перебували п'ятеро громадян Франції. Всі вони загинули. Літак летів з Мальти до лівійського міста Місурата. Посольство Франції у Валетті відмовилося коментувати катастрофу, заявивши,

що ще не має достатньо інформації.

Офіційні представники Міжнародного аеропорту Мальти в Луга підтвердили загибель п'яти осіб та повідомили, що аеропорт буде закритий «до наступного оголошення». ■

■ РЕПРЕСІЇ

Терор після путчу

У Туреччині за рішеннями судів заарештовано 35 тисяч осіб

Ігор ВІТОВИЧ

Після невдалої спроби військового перевороту влада в Анкарі розпочала масові чистки, які викликають критику Заходу. Починаючи з 15 липня, коли, за твердженням турецької влади, мала місце спроба військового путчу, за наказами судів було арештовано 35 тисяч осіб, а судове слідство про причетність до путчу ведеться ще стосовно 82 тисяч осіб, повідомив міністр юстиції Туреччини Бекір Боздаг.

«26 тисяч із тих, проти яких ведеться слідство, звільнені з-під арешту, але перебувають під судовим наглядом», — додав міністр. Арешти і затримання здійснюються у зв'язку з підозрою у зв'язках з опозиційним рухом релігійного лідера Фегулаха Гюлена, на якого влада Туреччини покладає відповідальність за організацію невдалого військового державного перевороту. Гюлен, який раніше був союзником президента Туреччини Реджепа Таїпа Ердогана, тепер став його опонентом. Він уже 17 років перебуває у США і тепер відкидає всі звинувачення в причетності до організації путчу.

Масштаби репресій у Туреччині за підозрою у зв'язках із Гюленом набрали абсурдних розмірів. Роботу втратили десятки тисяч вчителів та викладачів ВУЗів. Зі своїх посад звільнено понад 100 тисяч держслужбовців, суддів, прокурорів. Закрито десятки радіо- та телестанцій. ■

■ НОВИНИ ПЛЮС

Сейм зелених та селян

Після підрахунку всіх голосів у другому турі виборів до Сейму Литви впевнену перемогу здобула партія «Литовський союз зелених та селян» — вона отримала 54 місця у парламенті. Інша опозиційна сила — консервативний «Союз Вітчизни» — здобула 31 мандат.

Соціал-демократи, які нині очолюють уряд, мають лише 17 місць. Ліберальний рух тепер матиме 14 депутатів у Сеймі, по вісім мандатів дісталось Виборчій акції поляків Литви і партії «Порядок і справедливість». Ще два мандати отримала Партія праці (лейбористи), по одному — Литовська партія зелених, Партія центру і партія «Литовський список», повідомляє «Українська правда».

Міністр Штайнмаєр застерігає про розпад ЄС

Керівник МЗС Німеччини Франк-Вальтер Штайнмаєр в інтерв'ю газеті «Зюддойче Цайтунг» застеріг про розпад Євросоюзу. На його думку, ще недавня аксіома про вічний мир у Європі й про відсутність альтернативи щодо ЄС уже перестає бути актуальною.

Розмова з політиком з'явилася у понеділковому числі видання. «Фінансова криза, хвиля іммігрантів, що потрапляє у Європу, і шок, викликаний референдумом у Великій Британії, загнали євроспільноту в серйозні клопоти», — сказав керівник німецької дипломатії. На його думку, праві популісти намагаються нині використати таку ситуацію і, вказуючи на можливу поразку ЄС, «полюють на голоси осіб зсередини суспільства». У зв'язку з цим німецьке МЗС планує провести серію дискусій про Європейський Союз за участю громадян. «Ми не маємо наміру дивитися на ЄС через рожеві окуляри. Навпаки, ми хочемо боротися з критикою і зорієнтуватися, що доброго і що поганого у Європі», — пояснює політик. До березня 2017 року повинні відбутися 30 зустрічей із зацікавленими громадянами Німеччини. Вчора відбулася перша зустріч цього циклу за участю 400 молодих осіб.

Китай випереджає США за кількістю мільярдерів

Оновлений список багатіїв Китаю засвідчив, що в країні живе більше доларових мільярдерів, ніж у США. І відірвуть китайців зростає. Зараз список китайських мільярдерів складається з 594 осіб, американських — із 535 імен. Очолює мільярдерів Китаю Ван Цзяньлін. Це власник Dalian Wanda (нерухомість), який володіє понад 32 млрд. доларів. Другий за ним — голова компанії Alibaba (інтернет-торгівля) Джек Ма. Його статки за останній рік зросли на 41% і сягнули понад 30 млрд. дол. Третій — власник Tencent (інтернет-ігри) Поні Ма із 24,6 млрд. дол. Рейтинг укладає шанхайський видавничий дім Hurun. Його вважають одним із найбільш точних при оцінці статків китайських багатіїв. Його часто порівнюють із американським Forbes. Список оприлюднюється щороку впродовж останніх 18 років.

Смертоносна автокатастрофа у США

Серйозна автокатастрофа сталася у Каліфорнії. Неподальок міста Палм-Спрінгс туристичний автобус врізався у тракторний причеп. Повідомляється про загибель щонайменше 13 осіб. 31 людини зазнали поранень. Аварія сталася близько п'ятої години ранку за місцевим часом, а тому більшість пасажирів, що перебували в автобусі, у момент зіткнення спали. Поранені одержують допомогу в найближчих лікарнях. ■

Мирослава КРУК

Осінь — пора нестабільної погоди, перехідний час до зимових холодів і періоду застуд. Тож нині як ніколи важливо зміцнити свій імунітет, аби організм мав більше можливостей опиратися сезонним недугам. Одна з умов міцного імунітету і доброго самопочуття — раціональне харчування. Подбайте про те, аби ваш раціон був збалансований і насичений корисними продуктами.

Жирні страви? Не варто

Така їжа зазвичай не є корисною для здоров'я, а в період застуд та вірусних недуг — і поготив. Тож від фастфудів, напівфабрикатів краще відмовитися взагалі, кажуть лікарі. Особливо, коли відчуваєте перші прояви застуди. Адаже організму в такий час потрібні додаткові сили, аби знешкодити підступні віруси. А тут — жирна їжа, яка потребує енергії на перетравлення. Краще віддати перевагу нежирному бульйону з овочами. Корисні речовини, які містять городина, справляють позитивний вплив на імунітет. До супів корисно додавати дрібку куркуми — ця спеція має протизапальний ефект і добре підходить до перших страв.

Вітамінний настрій

Осінній період добрий тим, що багато овочів і фруктів ще цілком доступні. Капуста, зелень, корінь петрушки, останні (з грядки) помідори і перець — усе це бажано споживати якомога частіше. Дієтологи радять включати в щоденний раціон фрукти: виноград, сливи, яблука. Вітаміни, які містяться в сезонних дарах полів і садів, дуже помічні при захворюваннях дихаль-

НА ЧАСІ

Щит — на тарілці

Як формувати раціон, аби менше хворіти в сезон грипу і застуд

Вітаміни в раціоні зміцнюють імунітет.
Фото з сайта zdorova-zhinka.pp.ua.

них шляхів, вірусних недугах і сприяють швидкому одужанню.

Солодощі? Добре все зважте!

Фахівці зі здорового харчування радять обмежити в осінній період споживання солодощів. Десерти, окрім того, що «дарують» нам небажані зайві кілограми, ще й мають таку прикру властивість — понижують активність лейкоцитів. А ці кров'яні тільця украрай необхідні організму в боротьбі з захворюваннями. Якщо хочеться «підсолодити життя», то краще віддати перевагу природним солодощам. Наприклад, меду — він має антибактеріальні властивості і зміцнює імунітет. Якщо маєте заморожені з літа ягоди — то взагалі найкраща альтернатива магазинним ласощам. Дуже корисні сухофрукти — курага, ізюм, чорнослив. Для зміцнення імунітету необхідно споживати щодня по столовій ложці (для дорослого) і по чайній (для дитини) такої

суміші: склянка волоських горіхів, по 300 грамів ізюму і кураги, три лимони. Все це подрібнити і змішати зі склянкою рідкого меду.

Цинк — надійний захисник

Зверніть увагу на мікроелементи, присутність яких в осінньо-зимовий період особливо важлива для організму. Наприклад, цинк: він надійний помічник у зміцненні імунітету і боротьбі з недугами. Дієтологи радять шукати цей мікроелемент у печінці (свинячій або яловичій), соняшниковому насінні, в льоні, яйцях, пропущеній пшениці, морепродуктах.

Кілька горішків — для щастя

Аби запобігти осінній депресії, маємо активізувати гормон серотонін — так званий «гормон щастя». А «підмурівком» цього важливого в осінні дні гормону є амінокислота триптофан. Її щоденна норма — 3,5 мг на 1 кг маси

тіла. Аби поповнювати її запаси в організмі, подбайте, щоб у раціоні завжди було м'ясо індички, кроля і курки, телятина і яловичина. Багаті на цю кислоту морепродукти, насамперед лососева ікра, кальмари, лосось, тріска, мінтай. У молочних продуктах триптофан також присутній, зокрема в сирі, кефірі. Якщо споживатимете горіхи, насіння соняшника, горох і квасоллю — також матимете підживлення для серотоніну.

Еліксир у келишку

Добре відомо, що теплі чай, вітамінні компоти і просто чиста вода в сезон вірусів і застуд — незамінні. Але в зимну погоду важливо також зігрівати організм... спеціями. Так-так, саме «горісті» напої стануть на захист здоров'я в цей період — але за умови, що не будете ними зловживати, особливо надвечір. Корінь імбиру, порошок кориці й дрібку чорного перцю додайте до склянки окропу і дайте настоятися. Така суміш добре ганяє кров і виганяє з організму хворобливі мікроби. Київський дієтолог Оксана Скиталінська радить робити калиновий напій з імбирем, сюди можна додавати для смаку мед і яблуку.

Часник і цибуля — справжня природна зброя в боротьбі з вірусами. Однак дієтологи звертають увагу на такий нюанс: аліцин, який стимулює організм на боротьбу з вірусами, виділяється тільки під час подрібнення цибулини або головки часника. І ця речовина гине під час тривалої термічної обробки, тому фахівці рекомендують додавати цибулю і часник до страв тільки наприкінці готування їжі. ■

ВИХІД Є

«Лікарю, я прийшла на огляд»

Рання діагностика і профілактика раку молочної залози збереже життя

Ранній скринінг допомагає виявити недугу на початкових стадіях. Це збільшує шанси на одужання.
Фото з сайта rak-molochnoj-zhelezy.ru.

Мирослава КРУК

Упродовж останніх років рак молочної залози привертає особливу увагу лікарів у всьому світі. На жаль, це пов'язано переважно зі значним зростанням захворюваності та смертності від цієї патології. Вдаючись до мови медичної статистики, можна сказати, що смертність від раку молочної залози (РМЗ) призводить до щорічної втрати 32,5 тисячі людино-років життя, що складає 52,8% від усіх втрат серед жіночого населення України працездатного віку. Рак молочної залози більш ніж у 50% випадків діагностується у давніх стадіях, що призводить до високого рівня смертності від недуги, а також до зростання витрат на лікування: у 25-30 разів порівняно з тим, коли пухлину виявляють на ранній стадії.

Високий рівень смертності є наслідком того, що більш як у половини випадків захворювання діагностують уже на давніх стадіях, — вважає київський лікар-маммолог Ігор Ковальчук. — Висновок запрошується сам по собі: стежте за станом своєї молочної залози, не занедбуйте недуги. Такий підхід не тільки збереже жінці здоров'я, а й — у разі своєчасного виявлення хвороби — витрати на лікування будуть значно меншими.

Саме тому, наголошує Ігор Семенович, великої актуальності набуває впровадження програм скринінгу, що сприяє ранньому виявленню раку молочної залози. Ці програми покращать показники 5-річного виживання хворих та зменшать витрати на лікування, додає лікар. Програма профілактики і ранньої діагностики раку молочної залози охоплює два напрями. Перший — первинна, тобто патогенетична профілак-

ВАЖЛИВО!

Кожній жінці потрібно робити самообстеження раз на місяць, на 7-9-й день циклу або на 2-3-й день після менструації. У цей період молочної залози не збільшені і не набрякли. Під час менопаузи таке дослідження теж належить проводити щомісяця, зазвичай у перший день місяця. Метод полягає в уважному огляді та пальпації (промацуванні) молочних залоз. Виявивши якісь незвичні зміни — відразу порадьтеся з фахівцем.

тика, другий — вторинна профілактика, діагностика та лікування передпухлинних захворювань.

Позаяк етіопатологія захворювання остаточно ще не з'ясована, каже лікар, можливості первинної профілактики обмежені. Отож основні зусилля фахівці спрямовують на вдосконалення вторинної профілактики, виділення груп передпухлинних станів та їх своєчасне лікування.

Йдеться про самостійне обстеження, систематичні лікарські огляди, спостереження та лікування передпухлинних захворювань молочної залози, надання кваліфікованої медичної допомоги залежно від патології — в плані лікування, нагляду і реабілітації та своєчасного скерування в онкологічну лікарню при діагностуванні чи підозрі на рак молочної залози. ■

ДО РЕЧІ

- Терміни профілактичних візитів до лікаря-маммолога**
- Вік до 35 років**
- УЗД молочних залоз — раз на рік
  - огляд гінеколога — раз на рік
  - мамографія — за показниками
- Вік від 35 до 50 років**
- огляд маммолога — раз на рік
  - УЗД молочних залоз — раз на рік
  - огляд гінеколога — раз на рік
  - мамографія — раз на 2 роки
- Вік від 50 років**
- огляд маммолога — раз на рік
  - УЗД молочних залоз — раз на рік
  - огляд гінеколога — раз на рік
  - мамографія — раз на рік

МАЙТЕ НА УВАЗІ

Грип? Ані «рип»!

Кілька важливих правил для профілактики гострих вірусних захворювань

Леся ХОРОЛЬСЬКА

Міністерство охорони здоров'я розробило низку рекомендацій для громадян на період сезонного захворювання на грип. Медики переконані: якщо дотримуватися цих правил, то шанси вберегтися від підступної недуги значно зростають. Отже, візьміть собі на озброєння поради фахівців.

* Уникайте близького контакту з хворими. Намагайтеся якомога менше перебувати поряд із тими, хто кашляє, шморгає носом чи чхає. Якщо ви захворіли — також тримайте дистан-

цію, аби захистити інших від хвороби.

* Захворіли? Лишайтесь вдома. Якщо є можливість — візьміть лікарняний чи вихідний. Грип дуже швидко поширюється у громадських місцях, тому не можна наражати здорових людей на небезпеку. Крім того, небезпечно переносити недугу на ногах. Грип необхідно лікувати в постільному режимі.

* Прикривайте ніс і рот. Повітряно-крапельним шляхом грип розповсюджується моментально. Прикривайте ніс і рот хустинкою або серветкою — так зменшите ймовірність пере-

Захисна маска під час епідемії грипу вбереже від недуги.
Фото з сайта zz.te.ua

дачі інфекції.

* Мийте руки. Ретельне дотримання гігієни допоможе захиститися від мікробів. Якщо немає доступу до проточної води і мила — користуйтеся вологими гігієнічними серветками та антибактеріальними спреями.

* Не чіпайте власне обличчя. Пам'ятайте, що очі, ніс і рот — вхідні ворота для вірусів. На руках зазвичай дуже багато мікробів. І якщо ви будете терти своє обличчя — допоможете збуд-

никам недуг проникнути в організм.

* Культиуйте корисні звички. Ретельно чистіть і дезинфікуйте поверхню, до якої часто торкаєтесь вдома чи на роботі. Це особливо важливо, якщо в приміщенні з вами перебуває хворий. Дотримуйтеся режиму сну, приділяйте час фізичним вправам, частіше бувайте на свіжому повітрі й провітрюйте помешкання, уникайте стресів, формуйте здоровий раціон і пийте достатньо чистої води. ■

ПОДОРОЖ

Не дали себе «взути»

Мандрівники з Тернополя босоніж дійшли до Харкова через усю Україну

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Через сто днів подорожі, здолавши 2080 кілометрів, Іван Онисько та Юрій Регліс таки дісталися Харкова. Як «УМ» уже повідомляла, родзинкою туру став той факт, що хлопці вирушили з Ужгорода у повну невідомість босоніж, прихопивши тільки зубну пасту з щітками та крем від грибка. Додатковим одягом та харчами екстремали розживалися завдяки добрим людям, бо грошей у дорогу не брали. «Я б це назвав не перевіркою, не випробуванням, а швидше, знайомством із собою, — каже Іван. — Тільки, можливо, глибше, ніж там, в іншому форматі, можливо, з іншого боку, але це, в першу чергу, знайомство з собою».

Оскільки мандрівники активно вели в соціальних мережах свій блог PROSTOBOSO, про їхній прихід у те чи інше місто заздалегідь дізнавалися місцеві жителі. Вони нерідко пропонували їм свою допомогу і навіть приєднувалися тимчасово до босоніжної ходи «за компанію».

На Харківщині першими запросили хлопців у свій дім Тетяна та Андрій Пушкарьови з селища Пісочин. «Ми одразу стали спілкуватися, без будь-яких умовностей, ніби ми знайомі давно, — розповіла жінка. —

На перший погляд може здатися, що вони надто прості, бо просто вдягнути й аналогічним чином себе поведуть. Насправді ж хлопці досить розумні, освічені й дуже цікаві люди». Андрій, у свою чергу, захопився концептуальними мандрями ще більше й кілька днів долав поруч битий шлях без кросівок. «Я проявив слобожанську солідарність, — сказав він. — Одного дня пройшли босоніж три кілометри. Тепер знаю, як це воно по бетону, по асфальту, по гравію, по піску, по листю. Це для мене новий цікавий досвід».

У Харкові «офіційний» прийом тернопільцям влаштували у Літературному музеї. Якраз цього дня туди прибули регіональні земляки мандрівників Юрій Андрухович і Тарас Прохасько, але письменники не погодилися влаштувати для харків'ян спільну «галицьку» зустріч. Мовляв, ці двоє відчайдухів заслуговують окремих лаврів. Метри мали рацію. «Поспілкуватися з нами прийшло багато кльових людей, — написав на сайті Іван. — Усі вже знали про нашу загію. То ж ми розповідали більше таких речей, про які не згадувалося в блозі. А ще показали вміст наших торб, обіймалися, фоткалися, пили чай».

На ночівлю їх запросила чер-

гова харківська родина. Пригощали гостей смаженою картоплею і відваром імбиру. Найбільше хлопці боялися, що їхній компаньйон — собака Боса — не вживеться з котом господарів Матвієм. Проте котисько виявився настільки гігантським, що «гостя» визнала його перевагу ще з порогу.

У Харкові хлопці знайшли собі чимало «екскурсоводів», які залюбки показали їм місто. У результаті вони непомітно для самих себе «накрутили» незапланований 2001-й кілометр. Утім особливе враження у них залишили, як завжди, ті місця, що емоційно можуть сприйматися лише людиною босою у широкому значенні цього слова. «Єдине місце в Харкові, де ми бачили чергу, була монастирська випічка (біля Покровського монастиря. — Авт.), — написали вони у «Фейсбуці». — Ми тут проходили вчора після пам'ятника Сковороді, й там було кілька десятків спокушених монастирськими ароматами харків'ян. Сьогодні в чергу потрапили і ми. Сергій захотів пригостити босих. Аромати булочок звабили і нашого чотирилапого мандрівника. Боса нічого не говорить. Вона, як і ми, жодного разу не казала: «Дайте мені їсти, будь ласка!». Та її очі роблять усю справу. Собака підходила то до одних людей, то до

Нарешті Харків! Фото з інтернет-сторінки мандрівників.

інших, зводила на них свій благальний погляд і раз по раз в її щелепи потрапляли шматочки дійсно смачних харківських кулінарних витворів. Дай боже здоров'ячка всім монахам і монахам, які так смачно печуть. Швидше за все, вони це роблять із молитвою в серці».

Добросердечність мандрівників підкуповувала людей скрізь, куди б вони не приходили. «У сотень людей у десяти областях з'являлося бажання нам допомогти і підтримати, — каже Іван. — Приємно, що це були саме українці. Мені від цього усвідомлення чомусь дуже приємно. Хоча й зовсім не дивно. Адже ми подорожуємо в Україні. Коли я подорожу-

вав в інших країнах, то знав, що там повно класних людей. А от щодо українців можна було тільки здогадуватися».

Послужний список цих двох мандрівників справді вражаючий. Іван побував у 28 країнах на трьох континентах, дістався автостопом до Китаю без копійки в кишені. А Юрко об'їхав Європу з п'ятнадцятьма євро, а під час наступної подорожі трохи менше, ніж за місяць добрався з Ужгорода до океану. Всеукраїнський «тур» хлопців теж завершився, але у мрях вони знову в дорозі. Кажуть, що, потрапивши до парної лазні, довго розмірковували над своїми новими планами. На думку їм спали Китай або Південна Америка. ■

БЛАГОДІЙНІСТЬ

Посміхніться, вас знімають,

або Вернісаж щасливих облич

Сергій Талочко, 41-річний фотограф, залишив рідне місто Нікополь Дніпропетровської області, щоб цілий рік фотографувати перехожих на Староєврейській вулиці Львова. Результатом величезної, копійкою благодійної справи стала виставка «Добрі фото Львів», яка налічує 10 тис. чорно-білих фотографій.

Сергій — фотограф із 10-річним досвідом. Фотосправою захопився в підлітковому віці. Багато навчався та працював, щоб досягнути успішного результату, вінцем якого і став львівський вернісаж.

Ідея цього проекту полягає в тому, що люди повинні мати гарні та якісні фотографії: чи то портрет, чи то родинну світлинку, чи знімок із другом. Митець потрапив у яблучко, адже переважна більшість пересічних українців не мають якісних фотографій. Багато людей узагалі не мають спільних фотографій із батьками, дітьми та друзями. «Кожна людина має право на гарне та якісне фото. У світі так мало проявів добра. Люди вічно зайняті, завжди ку-

Сергій Талочко.

дись поспішають. А в мене на світлинах вони щасливі та усміхнені. Я отримав від цієї роботи максимум задоволення та поділився добром з іншими», — розповідає Сергій.

Цілий рік чоловік із дня у день на одній із вулиць Львова зупиняв перехожих, щоб зробити та подарувати кожному маленьке чорно-біле фото. Світлина за форматом схожа на ті, що видають особлива, адже над нею працював професіонал, і до того ж за ідею.

«Багато людей спершу не погоджувалися робити фото через те, що не були готові до цього, а також недовірили вказували на

назву Староєврейської вулиці», — говорить Сергій. Проте фотограф зумів переконати, що він робить добру справу безкорисно, а людина може гарно виглядати на світлинці, навіть не маючи вечірньої зачіски та макіяжу. Наймолодшим учасником проекту став 2-місячний хлопчик, а найстаршим 96-річний дідусь, який, дізнавшись про проект, теж захотів зробити знімок на пам'ять. На фотографіях також є й відомі люди. Однак автор не бажає акцентувати увагу на цьому, адже на меті було зовсім інше: показати звичайних громадян, скласти сукупний портрет пересічного українця.

Фотографії чорно-білі, однак на них не знайти жодної засмученої чи невдоволеної людини. Всі фото передають яскраві позитивні емоції. У цьому є певний секрет: майстер зумів розкрити кожного та викликати щирі почуття. До його пересуваного салону люди часто заходили вдруге. Друзі. Закохані. Родини. Хтось, можливо, не скоро (а то й зовсім більше не) зустріне, а на цих фотографіях вони залишаться разом назавжди.

Сергій розповідає, що чорно-білий формат вибрав ще й тому, що кольорова гама одягу не завжди личить людині. А часто навіть псує не тільки фото, а й сам образ. На виставці ж ми маємо можливість спостерігати винятково чисті емоції, щирість на кожній із десяти тисяч чорно-білих світлин.

Сергій Талочко — професійний фотограф, лауреат національних премій «Фотограф року» 2013 і 2014 рр. Уявіть лишень, скажімо, юриста, що відмовляється від грошей та працює цілий рік, отримуючи за плату просто людську вдячність. Чоловік за власний коштів дарував кожне із десяти тисяч фото. Однак він усе ще потребує спонсорської допомоги, щоб розраховуватися за цей проект. Його контакти можна знайти на сторінці у «Фейсбуці» (Сергій Талочко). ■

НЕБЕЗПЕКА

Знахідка — просто бомба

У Руській Полянці дощем вимило цілий арсенал

Людмила НІКІТЕНКО

«Склад» авіаційних бомб часів Другої світової війни виявлено неподалік села Руська Поляна Черкаського району.

Як повідомив «Україні молодій» Костянтин Проценко, речник Управління ДСНС у Черкаській області, на небезпечну знахідку, яку вимило рясними дощами, наткнувся біля лісопосадки агроном місцевого сільгосптовариства.

Сапери аварійно-рятувального загону спеціального призначення, які оперативно прибули на місце, ідентифікували боеприпаси як кілограмові німецькі касетні авіаційні бомби АО-1.

Під час проведення додаткового обстеження підозрілої території, піротехнічною групою загалом було виявлено та вилучено 41 таку авіаційну бомбу.

Керівник піротехнічної групи Володимир Кравець припускає, що авіаційні бомби свого часу не спрацювали, бо, найпевніше, були скинуті з невеликої висоти.

«За всю історію роботи наших саперів — це найбільша кількість авіаційних бомб, що були знайдені в одному місці. Їх вивезено на спеціальний полігон і знищено», — наголосив Костянтин Проценко. Черкаські рятувальники кажуть, що з початку року виявлено та знищено вже 727 різноманітних боеприпасів часів війни. ■

«Глядач виховується на кінофестивалі «Молодість», бо він має можливість побачити те, чим живуть різні держави світу і які продукують себе через мову кіно».

Свген Нищук
міністр культури України

■ ФЕСТИВАЛЬНИЙ СИНДРОМ

Шарм і жахи «Молодості»

На 46-му Київському кінофестивалі покажуть 250 стрічок

Свдокія ФЕЩЕНКО

У Києві проходить уже 46-й Міжнародний кінофестиваль «Молодість». Офіційне відкриття відбулося минулої суботи, 22 жовтня, у Національному театрі імені Івана Франка. Серед гостей був, зокрема, міністр культури Євген Нищук. Третій Президент України Віктор Ющенко, який є почесним президентом «Молодості», вручив нагороду відомій угорській режисерці Марті Меса-рош.

Відкрила фестиваль стрічка французького режисера Стефан Брізе «Життя», яка була учасником основного конкурсу Венеційського кінофестивалю 2016 року. Знято стрічку за знаменитим однойменним романом Гі де Мопассана.

«Фільм Брізе не розчарував, ба, навіть зачарував — під кінець, — констатує кінокритик Сергій Тримбач. — Такий собі поетичний реалізм (є версія, що його кінематографічна іпостась походить від Еміля Золя і Мопассана), життя жінки з усіма її пертурбаціями, здебільшого драматично-прикрими. Дві візуальні стихії протиставлені одна одній — імпресіоністична у чомусь, напоєна світлом і фарбами (юність, молодість) і гнітюче дощова, похмура й обезбарвлена (зрілість). Дві погоди людського життя... Й у фіналі обіцяна третя — з появою крихітної онуки хмари зачинають зникати. Ще одне жіноче життя...»

На участь у 46-му КМКФ «Молодість» надійшло понад 2000 заявок фільмів, з яких було відібрано близь-

На відкритті 46-ї «Молодості». Фото з сайту molodist.kiev.ua.

ко 250 із 60 країн. Родзинкою фестивалю стане угорська програма, присвячена революції 1956-го року в Угорщині. Програму представлять 7 найкращих угорських стрічок.

У програмі фестивалю традиційні міжнародний і національний конкурси, французька, німецька та скандинавська панорами, нічні покази короткометражок, дитяче кіно, а також програма «Сонячний зайчик», присвячена ЛГБТ-те-

матиці. Новими цього року стануть панорама литовського кіно та програма, що складається з фільмів жахів. Відбудеться чотири прем'єрні покази українських фільмів.

Дитячу програму, яка цього року проходить утретє, відкрили українським анімаційним фільмом «Микита Кожемяка». Презентував його актор Віктор Андрієнко, який озвучив одну з ролей. Усього в дитячій програмі пока-

жуть 7 картин. Оцінювати фільми буде окреме дитяче журі.

До складу міжнародного журі цього року ввійшли Дені Коте — продюсер, режисер (Канада), Мохамад Атебай — засновник компанії Iranian Independents (Іран), Грімур Хаконарсон — кінорежисер, сценарист (Ісландія), Алік Шпилюк — кінокритик та кінознавець (Україна), Бен Шерок — сценарист, режисер (Велика Британія).

Серед інших картин покажуть документальні фільми «Аустерліц» Сергія Лозниці та «Сафарі» Ульріха Зайдля. Обидва були нещодавно представлені у Венеції. Чорно-біла стрічка Сергія Лозниці — без коментарів — показує веселих та бадьорих туристів у колишньому концентраційному таборі Заксенгаузен. І Зайдль посередництвом камери досліджує моральний стан сучасної Європи, показуючи у кольорі бадьорих та веселих туристів на відпочинку в Африці, де вони вбивають тварин: жирафів, зебр...

Закриє фестиваль «Молодість» 30 жовтня українська прем'єра останнього фільму класика польського та світового кіно Анджея Вайди «Післяобрази» — про художника Владислава Стржемінського. «Фільм «Післяобрази» розповідає про найгірший період у житті післявоєнної Польщі, про 1948—1952 роки, час затвердження радянського соцреалізму в мистецтві. Він закінчується смертю Стржемінського. Це був жахливий час. І художників переслідували саме так, як я показав у фільмі», — розповідав в інтерв'ю Анджей Вайда, який пішов із життя цього місяця — 9 жовтня — у віці 90 років. Нагадаємо «Післяобрази» представляє Польщу в боротьбі за «Оскар» у категорії «Кращий фільм іноземною мовою».

Локаціями «Молодості» є кінотеатри «Київ», «Жовтень», «Кінопанорама», «Сінема-Сіті», «Планета Кіно», «Україна».

■ АРТ-ПРОСТІР

Хвилі еміграції

Картини художника Олекси Булавицького показують у Києві

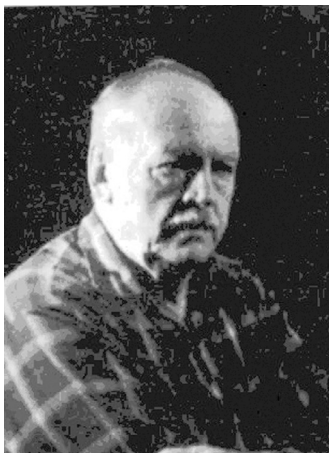
Свдокія ФЕЩЕНКО

У Музеї української діаспори в Києві відкрито виставку «Земля надії», присвячену 100-річчю від дня народження Олекси Булавицького (1916 — 2001) — живописця-пейзажиста, відомого представника української мистецької діаспори США.

На виставці, яка діє у просторі постійної експозиції, представлено пейзажі та портрети художника, що належать до різних періодів його творчості, деякі раніше ніколи не експонувалися.

Олекса Булавицький народився та виріс в Україні, на батьківщині отримав мистецьку освіту та сформувався як художник. Опинившись далеко за межами географічної України, він залишився українським митцем, обравши «українську тему» провідною темою своєї творчості.

Віднайшовши перші поселення українців на «вільних землях» у Канаді, художник зміг зафіксувати старовинні осередки національної матеріальної культури, творчо осмислив уні-

Олекса Булавицький.

кальний «феномен виживання» вихідців з України. За кілька сезонів протягом 50-70-х років на околицях Вінніпега він намалював понад 50 картин і етюдів — це своєрідна данина, знак поваги митця, представника «третьої хвилі» еміграції до українців-хліборобів «першої хвилі». На канадській землі, серед хуторів та сіл із назвами Сірко, Долина, Шевченко, Олесків, Нью-Київ, Булавицький ніби вдруге в житті віднайшов та відкрив для себе Україну і майстерно відтворив

■ ВІЗИТІВКА

Олекса Васильович Булавицький народився 6 жовтня 1916 року в Умані.

Мистецьку освіту здобував у приватній школі професора М. Ярового в Києві (1934-1935), Одеській художній школі, (1935-1938) у Ленінградській академії мистецтв (1938-1939), Київському художньому інституті (1939-1941). Працював декоратором у театрах Києва і макетчиком на Київській кіностудії.

Після війни жив у Карлсфельді та Берхтесгадені в Німеччині. У 1950 році емігрував до США, працював в архітектурних фірмах, у Міннеаполісі викладав малювання і рисунок у Центрі мистецтва і освіти та у власній майстерні. Основні жанри — пейзаж і портрет.

Помер 28 липня 2001 р. у Міннеаполісі (Міннесота, США).

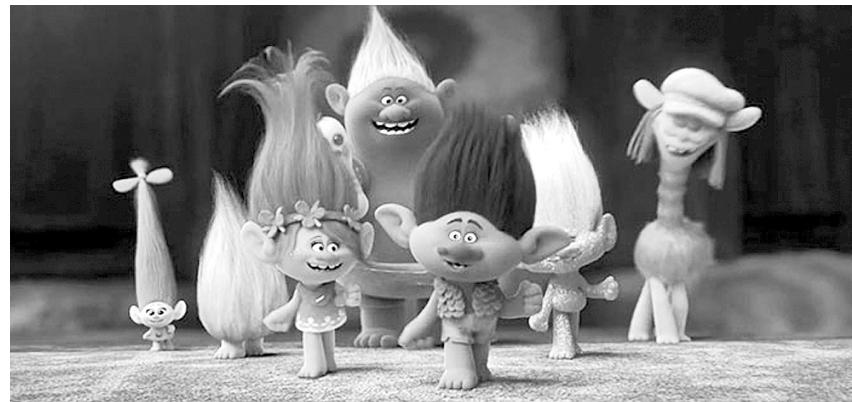
у своїх пейзажах, позначених рисами імпресіонізму. Окремі з них художник передав в Україну, вони стали основою колекції новоствореного музею.

«Американські» пейзажі художника, також представлені на виставці: «Рибальські човни» (Глостер, штат Массачусетс), «Флорида. Мексиканська затока» та інші. Вони дають можливість повною мірою оцінити талант художника, спадщина якого відображає традиції та напрями українського і світового пейзажного живопису другої половини ХХ століття. ■

■ ПРОКАТНИЙ СТАН

Яскраво затроliamo

Який мультим можна зняти за 120 мільйонів доларів

«Тролі» — один із візуально найяскравіших анімаційних фільмів року. Фото з сайту ufd.ua.

Валентина ГРИГОРЕНКО

На Київському міжнародному кінофестивалі «Молодість» у дитячій програмі представляють анімаційний фільм «Тролі» із бюджетом у 120 мільйонів доларів — і вже цього тижня він виходить у прокат. Кінокритики вважають це ілюстрацією того, що фест, який стартував аж у 1970 році, певним чином комерціалізується, принаймні звертається до комерційного глядацького кіно.

«Тролі» посеред похмурої осені — це, безперечно, яскрава пляма, один із візуально найяскравіших анімаційних фільмів року. Ця музична комедія любителям

мультим — від творців «Шрека». Її називають найдотепнішою, найкумеднішою та найзухвалішою. Нові «Тролі» — виробництва студії «ДрімВоркс». Дітям і дорослим режисери Майк Мітчелл, Уолт Дорн пропонують зазирнути до дивовижного світу, населеного чудернацькими створіннями: аж надмірними оптимістами Тролями, які постійно співають, та комічними песимістами Бергенами, які відчують себе щасливими лише за умови, коли тролі опиняться... у їхньому шлунку.

У мультфільмі звучить оригінальна музика Джастіна Тімберлейка та попури з пісень інших популярних виконавців. ■

ДІЙОВІ ОСОБИ

Експериментуй, поки молодий

Ірина Аверіна запалює нові зірки на театральному небосхилі

Світлана НАКОНЕЧНА

«Обставини можуть змінюватися, принципи — ніколи»... Відомий афоризм згадався мені під час спілкування з Іриною Аверіною, керівником продюсерського центру OpenDoors. Пані Ірина зацікавила мене не лише як організатор, а й як людина, здатна на сміливий вчинок. Одеситка за народженням, вона довго жила в Москві, мала цікаву роботу в одному з найкращих театрів. Але коли на території України почалася війна, залишила все і повернулася в рідну Одесу. Втім говорити на цю тему вона не надто любить. В Україні Ірина продовжує справу, якою займалася і раніше, — організовує різноманітні театральні заходи, зокрема конкурси-лабораторії. Чим цікава і корисна така форма роботи, що стоїть за поняттям «сучасна театральна режисура», де межа між дозволеним і неприпустимим для показу на сцені — про це і не тільки в інтерв'ю із людиною, що вміє запалювати нові зірки на театральному небосхилі.

Ескіз вистави — за 4-5 днів

■ **Ірино, у перекладі з англійської назва вашого продюсерського центру означає «відкриті двері». Мається на увазі, що ви відчиняєте двері на велику сцену режисерам-початківцям?**

— На професійну сцену, і не тільки режисерам. Ми проводили лабораторії також для драматургів, критиків, театральних педагогів... Якщо говорити про лабораторії з режисури, то нашим завданням завжди було довести «лабораторний ескіз» до повноцінної постановки, щоб вистава увійшла до репертуару театру. Тому на конкурсах покази ми завжди запрошували театральних критиків, керівників театрів, щоб вони могли побачити, як працюють молоді режисери.

■ **Де, в яких країнах і містах ви організовували творчі лабораторії?**

— Від початку наш проект є міжнародним — до нього долучається театральна молодь із багатьох країн. Театр — це особливий простір людей, більшість яких по-справжньому віддані професії. Тому немає якихось особливих відмінностей при організації лабораторій у Москві, Києві, Одесі чи, скажімо, в Душанбе (із тамтешнім театром ми також співпрацювали). Достатньо знайти творчу команду небайдужих людей. Зазвичай театри самі пропонували співпрацю, віддаючи свої стіни (а головне — своїх артистів, творчі підрозділи і служби!) у розпорядження фіналістам конкурсу.

■ **Дивлячись конкурсні постановки лабораторії, що проходили на базі Київського театру оперети, я не могла повірити, що вони були підготовлені всього за чотири дні...**

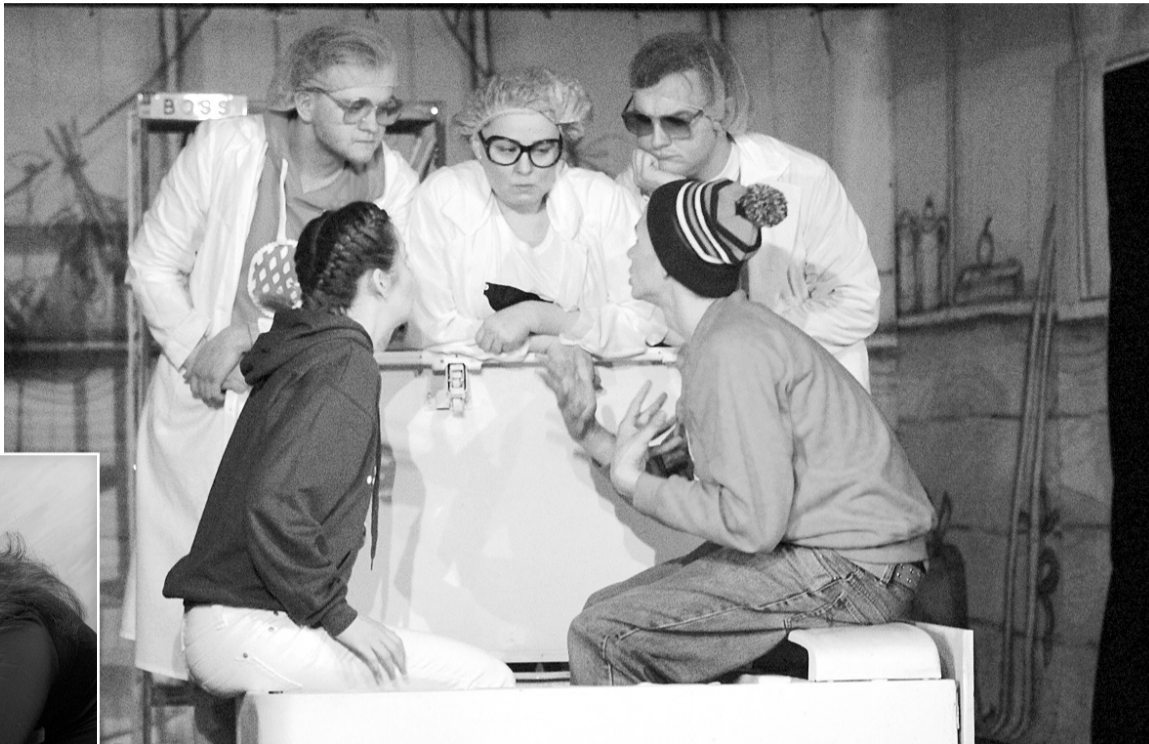
— Такі умови конкурсу: за 4-5 днів підготувати і показати 30-хвилинний ескіз вистави. Ми змінювали кількість учасників: найбільше було вісім. У тому випадку важко було забезпечити всіх майданчиками для репетицій, «вільними» акторами, декораціями, якісно виставити світло, звук. Тому, зазвичай, фіналістів четверо.

У нас є досвід проведення лабораторій у драматичних театрах, ТЮГах, лялькових театрах, відтепер — в Театрі оперети. Сама по собі ідея організації лабораторії для режисерів, що працюють у жанрі «опера-мюзикл-опера-буф», була досить ризикованою. Але результат нас не розчарував.

■ **За такого короткого терміну для репетицій, очевидно, не**

Ірина Аверіна.

Вистава Дмитра Гусакова «Чудернацькі забавки на даху» увійшла до репертуару театру «Золоті ворота». Фото Олени МАРТИНЮК.

обходиться без екстремальних ситуацій...

— Технічні збої не так страшні, як творчі негаразди. Був випадок, коли актори не змогли далі брати участь у постановці й режисеру довелося буквально за ніч змінити концепцію ескізу. Іншого разу не витримали нерви у режисера — і він «зійшов із дистанції». Все це так звані «муки творчості». Щось не виходить, не звучить, немає контакту з акторами. Невдало вибрали уривок для показу — і треба терміново переформатувати ескіз. Режисерам у таких умовах треба все вирішувати дуже швидко.

Після показів — обов'язкове обговорення з експертною радою та театральними критиками. І там можна почути не лише приємні слова. Були випадки, коли режисери «ламалися» на цьому етапі. Тобто це пригломшлий тренінг на професію. Зможеш чи ні? Правильно ти вибрав справу свого жит-

на ГогольФесті-2016. Наступного року репертуар театру оперети має поповнитися виставами переможців вищезгаданого конкурсу в жанрі «опера-мюзикл-опера-буф» — Юлії Журавкової та Максима Булгакова.

На щастя, я знайшла в Україні однодумців, зокрема художнього керівника Національної оперети Богдана Струтинського та Стаса Жиркова, котрий очолює столичний театр «Золоті ворота». А ще цьогоріч наші заходи отримали підтримку з боку Міністерства культури та Київської держміськадміністрації. Долучився і Французький інститут в Україні.

На конкурс-лабораторію в жанрі малої драматургії ми отримали аж шість заявок від молодих режисерів із Франції. І один з них приїде в Київ для участі у фінальному етапі, що пройде 25-30 жовтня на сцені театру «Золоті ворота» та в Мистецькому центрі імені Козловського.

«Навіть нецензурні вислови доречні в певних моментах, бо це лише слова, набагато важливіше — зміст і контекст».

та чи краще піти? Маючи досвід участі в подібних заходах, режисери потім творять чудеса і можуть за короткий термін ставити повноцінні (на годину і довше) вистави. І які вистави!

Заявки подали 35 режисерів із семи країн

■ **Як загалом ви оцінюєте результати перших лабораторій, проведених в Україні?**

— У принципі, їх може оцінити кожен: є відео, відгуки фахівців, самих конкурсантів, глядачів. Ми працюємо відкрито... Київський глядач може побачити на сцені театру «Золоті ворота» виставу «Чудернацькі забавки на даху» режисера Дмитра Гусакова, який був учасником минулорічного конкурсу, що проходив на базі Одеського ТЮГу. До речі, ця вистава була представлена і в рамках дитячої програми

■ **Тобто фінал цієї лабораторії, на відміну від «музичної», буде міжнародним?**

— Загалом заявки нам надіслали 35 режисерів із семи країн. Експертна рада вибрала чотири найкращі експлікації. Окрім француза, чекаємо на молодих режисерів із Баку та Туапсе (один із них запропонував до постановки «Книгу казок» забороненого в радянський час українського письменника Василя Короліва-Старого). Четвертою учасницею фіналу стане молода українська режисерка з Дніпра.

■ **Як я розумію, завдання театральних лабораторій — це не лише пошук нових імен, а й апробування нових художніх прийомів. І тут хочеш чи не хочеш зринає запитання — а що, власне, стоїть за поняттям «сучасна театральна режисура»?**

— Насамперед це — режисура експерименту. Інше питання, чи повинен цей експеримент бути співзвучний сучасному глядачеві. І який він, цей сучасний «глядач із гаджетом у руках»? За статистикою, театри більш-менш постійно відвідує приблизно десять відсотків населення. Ми звикли орієнтуватися на так званих «середньостатистичних громадян». Але для кожного віку й соціального прошарку можна знайти щось близьке і співзвучне. Іншими словами, кожна вистава притягує СВОГО глядача. Тому я за те, щоб театр був відкритим для нового і різноплановим.

Велика сцена потребує великих затрат, але на камерній сцені експериментувати можна і треба. Це може бути окрема кімната для бебі-театру або протестний хореографічний перформенс у театральному дворі чи «Театр у вікнах». На горіщі, в підвалі, під сценою — я бачила такі приклади, і це було захоплююче. Без експериментів сучасний театр обійтися не може, якщо він хоче бути живим і цікавим глядачеві.

■ **Де, на вашу думку, межа, що розділяє пошук художніх прийомів від звичайного епатажу?**

— Наведу приклад. Якось ми готували в рамках Благодійного фестивалю для дітей-сиріт та інвалідів вистави для всієї родини, і драматург запропонував п'єси, тексти яких не підходили для такої аудиторії. Виникло непорозуміння. Але моя думка відтоді не змінилася. Мені подобається соціальна направленість сучасної драматургії.

Я не проти жорсткої естетики, якщо це не просто голий натуралізм, а талановито поданий образ. Навіть нецензурні вислови доречні в певних моментах, бо це лише слова, набагато важливіше — зміст і контекст. Але для всього є час і місце. Я — за гласність! Глядач (або батьки, якщо йдеться про неповнолітніх) повинен бути попереджений. А далі — це його вільний вибір та його гроші.

■ **Розкажіть трохи про себе. Ви пов'язані з театром за освітою?**

— У мене немає казкової особистої історії. Ніколи не мріяла стати актрисою або режисером. Театр увійшов у моє життя випадково і не відразу. Навчаючись в аспірантурі, я мала справу з архівами сім'ї Щепкіних. Науковий інтерес привів до Театрального музею імені Олексія Бахрушина в Москві. Потім мене стали запрошувати на Щепкінські читання. Тобто спочатку це був інтерес, швидше, біоісторіографічний.

Ще трохи згодом сталася, як я кажу, випадкова закономірність: мені зателефонували з Російського академічного молодіжного театру (РАМТ) і запросили на великий фестивальний проект як менеджера. Паралельно шукали куратора молодіжного проекту з лабораторіями. На той момент я зовсім не розуміла, що це таке. Це був виклик, і я його прийняла. І не жалкую. Старт був надзвичайним — проект «Молоді режисери — дітям» у 2011 році отримав спеціальний приз «Золотої маски» — головної театральної премії Росії. Тоді четверо режисерів — випускників курсу Сергія Женовача — поставили в РАМТі камерні вистави, які полонили серця як глядачів, так і критиків.

■ **Коли повернулися в Україну, вам фактично довелося розпочинати все «з нуля». Яку пораду ви можете дати людям, котрі з тих чи інших причин змушені різко змінювати своє життя?**

— Кожен етап життя людини (особливо переїзд в іншу країну) можна порівняти із входженням у новий бурхливий потік. Пам'ятаєте картинку, що відображають давні уявлення людей про світ? Три кити тримають Землю. Або ж — три слони й черепаха. Для мене отими стовпами, що не дають упасти, є три речі — знання, професіоналізм і репутація. І черепаха я сприймаю як символ постійного руху вперед — всупереч усьому і незважаючи ні на які людські пересуди. Як кажуть, а караван іде... ■

■ ФУТБОЛЬНА МОЗАІКА

Олексій ПАВЛИШ

Єврокубки

Груповий етап Ліги Європи по-різному складається для українських представників — якщо донецький «Шахтар» з максимальним очковим доробком лідирує у своєму кватрети, то луганська «Зоря» після нічної з «Фенербахче» зазнала двох мінімальних поразок від «Манчестер Юнайтед» та «Фейєноорда». «Грники» у третьому турі розгромили бельгійський «Гент», відзначившись у воротах гостей п'ять разів. Єдиною «ложкою дьогтю» для донецчан стала травма автора першого м'яча Віктора Коваленка.

А підопічним Юрія Вернидуба минулого уїк-енду протистояв голландський «Фейєноорд». «Чорно-білі» грали на рівних із суперником, утім, долю зустрічі вирішила груба помилка захисту луганчан — після «обрізки» Сівакова відзначився Йоргенсен.

Ліга Європи. Груповий раунд. 3-й тур. Група А. «Манчестер Юнайтед» (Англія) — «Фенербахче» (Туреччина) — 4:1, «Фейєноорд» (Голландія) — «Зоря» (Україна) — 1:0 (Йоргенсен, 55; «З»: О. Шевченко, Гордієнко (Харатін, 65), Рафаель, Соболь, Гречишкін, Сіваков, Каменюка, Петряк (Паулінью, 59), Ліпартія, Кулач (Любенович, 46), Караваєв).

Турнірне становище: «Манчестер Юнайтед», «Фейєноорд» — 6, «Фенербахче» — 4, «Зоря» — 1.

Група В. «Янг Бойз» (Швейцарія) — «АПОЕЛ» (Кіпр) — 3:1, «Олімпіакос» (Греція) — «Астана» (Казахстан) — 4:1.

Турнірне становище: «Олімпіакос», «АПОЕЛ» — 6, «Янг Бойз» — 4, «Астана» — 1.

Група С. «Майнц» (Німеччина) — «Андерлехт» (Бельгія) — 1:1, «Сент-Етьєн» (Франція) — «Габала» (Азербайджан) — 1:0 (Беззотосний — 90 хв., Вернидуб — 90 хв., Григорчук (усі — «Г») — тренер).

Турнірне становище: «Андерлехт», «Майнц», «Сент-Етьєн» — 5, «Габала» — 0.

Група D. «АЗ» (Голландія) — «Маккабі» (Т-А, Ізраїль) — 1:2, «Дандалк» (Ірландія) — «Зеніт» (Росія) — 1:2.

Турнірне становище: «Зеніт» — 9, «Дандалк» — 4, «Маккабі» — 3, «АЗ» — 1.

Група E. «Вікторія» (Чехія) — «Астра» (Румунія) — 1:2, «Рома» (Італія) — «Аустрія» (Австрія) — 3:3.

Турнірне становище: «Рома», «Аустрія» — 5, «Астра» — 3, «Вікторія» — 2.

Група F. «Рапід» (Австрія) — «Сассуоло» (Італія) — 1:1, «Генк» (Бельгія) — «Атлетик» (Іспанія) — 2:0.

Турнірне становище: «Генк» — 6, «Сассуоло», «Рапід» — 4, «Атлетик» — 3.

Група G. «Сельта» (Іспанія) — «Аякс» (Голландія) — 2:2, «Стандарт» (Бельгія) — «Панатінаїкос» (Греція) — 2:2.

Турнірне становище: «Аякс» — 7, «Сельта» — 5, «Стандарт» — 2, «Панатінаїкос» — 1.

Група H. «Шахтар» (Україна) — «Гент» (Бельгія) — 5:0 (Коваленко, 12; Феррейра, 30; Бернард, 46; Тайсон, 75; Малишев, 85; «Ш»: П'ятов, Срنا, Кучер, Ракіцький, Ісмаїлі, Степаненко, Малишев, Коваленко (Дентіньо, 38), Марлос, Бернард (Тайсон, 74), Феррейра (Едуардо, 81), «Коньяспор» (Туреччина) — «Брага» (Португалія) — 1:1.

Турнірне становище: «Шахтар» — 9, «Гент» — 4, «Брага» — 2, «Коньяспор» — 1.

Група I. «Зальцбург» (Австрія) — «Ніцца» (Франція) — 0:1, «Краснодар» (Росія) — «Шальке» (Німеччина) — 0:1 (Коноплянка («Ш») — до 67 хв., гол).

Турнірне становище: «Шальке» — 9, «Краснодар» — 6, «Ніцца» — 3, «Зальцбург» — 0.

Група J. «Карабах» (Азербайджан) — ПАОК (Греція) — 2:0 (Шахов (П) — 90 хв.), «Слован» (Чехія) — «Фіорентина» (Італія) — 1:3.

Турнірне становище: «Фіорентина» — 7, ПАОК, «Карабах» — 4, «Слован» — 1.

Група K. «Інтер» (Італія) — «Саутгемптон» (Англія) — 1:0, «Хапоель» (Б-Ш, Ізраїль) — «Спарта» (Чехія) — 0:1.

Турнірне становище: «Спарта» — 6, «Саутгемптон», «Хапоель» — 4, «Інтер» — 3.

Група L. «Стяуа» (Румунія) — «Цюрих» (Швейцарія) — 1:1, «Османліспор» (Туреччина) — «Вільярреал» (Іспанія) — 2:2.

Турнірне становище: «Вільярреал» — 5, «Османліспор», «Цюрих» — 4, «Стяуа» — 2.

Англія

Центральним матчем 9-го туру англійського чемпіонату став поєдинок між нинішньою і колишньою командами португальського тренера Жозе Моурінью — «Манчестер Юнайтед» та «Челсі». Матч, який експерти називали одним із ключових у гонці «за медалі», пройшов без інтриги: двічі відзначившись на початку зустрічі, «аристократи» упевнено довели справу до перемоги зусиллями Азара й Канте.

Утретє поспіль не здобув три пункти й інший клуб із Манчестера — «Сіті»: цього разу підопічні Гвардіоли розписали мирову із «Саутгемптоном». Натомість

переміг «Ліверпуль» — тепер «мерсисайдці» ділять лідерство із «Манчестер Сіті» та «Арсеналом».

Прем'єр-ліга. 9-й тур. «Борнмут» — «Тоттенхем» — 0:0, «Арсенал» — «Мідлсбро» — 0:0, «Лестер» — «Крістал Пелас» — 3:1, «Вест Хем» — «Сандерленд» — 1:0, «Бернлі» — «Евертон» — 2:1, «Суонсі» — «Уотфорд» — 0:0, «Халл Сіті» — «Сток Сіті» — 0:2, «Ліверпуль» — «Вест Бромвіч» — 2:1 (Мане, 20; Коутінью, 35 — Макаулі, 82), «Манчестер Сіті» — «Саутгемптон» — 1:1 (Іхеаначо, 55 — Редмонд, 27), «Челсі» — «Манчестер Юнайтед» — 4:0 (Педро, 1; Кекіллі, 21; Азар, 62; Канте, 70).

Лідери: «Манчестер Сіті», «Арсенал», «Ліверпуль» — 20, «Тоттенхем» — 19, «Челсі» — 16, «Евертон» — 15.

Бомбардир: Дієго Коста («Челсі») — 7.

Іспанія

Матч 9-го туру проти хіхонського «Спортинга» став для нападника «Гранади» Артема Кравця першим у сезоні, коли він провів на полі всі 90 хвилин. Особливих дивідендів, проте його команді це не принесло — нульова нічия й останнє місце в турнірній таблиці.

Кращі результати цього сезону демонструє «Бетіс» Романа Зозулі — після перемоги над «Осасуно» севільці піднялися на 12-ту позицію. Нападник української збірної, утім немає стабільної ігрової практики — у його активі лише три виходи на заміну.

Примера. 9-й тур. «Осасуна» — «Бетіс» — 1:2, «Еспаньйол» — «Ейбар» — 3:3, «Валенсія» — «Барселона» — 2:3 (Ель-Хаддаді, 52; Родріго, 56 — Месі, 22, 90+4 (пен.); Суарес, 62); «Реал Сосьєдад» — «Алавес» — 3:0, «Гранада» — «Спортинг» — 0:0 (Кравець («Г») — 90 хв.), «Сельта» — «Депортіво» — 4:1, «Севілья» — «Атлетіко» — 1:0 (Н'Зонзі, 73), «Малага» — «Леганес» — 4:0, «Вільярреал» — «Лас-Пальмас» — 2:1, «Реал Мадрид» — «Атлетик» — 2:1 (Бензема, 7; Мората, 83 — Сабін, 27).

Лідери: «Реал Мадрид» — 21, «Севілья» — 20, «Барселона», «Вільярреал» — 19, «Атлетіко» — 18, «Атлетик» — 15.

Бомбардири: Месі, Суарес (обидва — «Барселона») — 7.

Італія

У цьогорічному розіграші Серії А чинний чемпіон — «Ювентус» — поки втрачає очки лише на одному стадіоні — «Сан-Сіро»: після поразки від «Інтера» «стара синьйора» минулого тижня поступилась «Мілану». Мінімальну перемогу над туринцями — першу з 2012 року — «россонері» приніс точний удар Локателлі. Тепер відірвав туринців від групи переслідувачів складає всього два пункти.

Серія А. 9-й тур. «Сампдорія» — «Дженоа» — 2:1, «Мілан» — «Ювентус» — 1:0 (Локателлі, 65), «Удінезе» — «Пескара» — 3:1, «Кротоне» — «Наполі» — 1:2 (Розі, 90 — Кальєхон, 18; Максімович, 34), «Кальярі» — «Фіорентина» — 3:5, «Аталанта» — «Інтер» — 2:1, «Емполі» — «К'єво» — 0:0, «Торіно» — «Лацио» — 2:2, «Болонья» — «Сассуоло» — 1:1, «Рома» — «Палермо» — 4:1 (Салах, 31; Паредес, 52; Джеко, 69; Ель-Шаараві, 82 — Куайсон, 80).

Лідери: «Ювентус» — 21, «Рома», «Мілан» — 19, «Наполі» — 17, «Сассуоло» — 16, «Торіно» — 15.

Бомбардир: Джеко («Рома») — 8.

Німеччина

Восьмий тур німецької Бундеслиги пройшов без участі гравців української збірної — хавбек «Шальке» Коноплянка залишився у запасі, а Федецький та Олійник з «Дармштадта» опинились поза заявкою на матч із «Вольфсбургем», у якому «лілії» здобули перемогу.

Перша Бундеслига. 8-й тур. «Гамбург» — «Айнтрахт» — 0:3, «Байер» — «Хоффенхайм» — 0:3, «Ангольштадт» — «Боруссія» (Д) — 3:3 (Коен, 6; Лескано, 24, 60 — Обамеїянг, 59; Рамос, 69; Пулишич, 90+1), «Герта» — «Кельн» — 2:1 (Бішевці, 13; Штарк, 74 — Модест, 65), «Фрайбург» — «Аугсбург» — 2:1, «Дармштадт» — «Вольфсбург» — 3:1, «Баварія» — «Боруссія» (М) — 2:0 (Відаль, 16; Дуллас Коста, 31), «РБ Лейпциг» — «Вердер» — 3:1, «Шальке» — «Майнц» — 3:0.

Лідери: «Баварія» — 20, «РБ Лейпциг» — 18, «Герта» — 17, «Хоффенхайм» — 16, «Кельн» — 15, «Боруссія» (Д) — 14.

Бомбардир: Модест («Кельн») — 8.

Франція

Ліга 1. 10-й тур. «Монако» — «Монпельє» — 6:2 (Фалькао, 36 (пен.); Мбаппе, 49; Жемерсон, 64; Жермен, 74; Лемар, 76; Траоре, 90 — Будебуз, 9, 61 (пен.)), «Ліон» — «Тенгам» — 1:3 (Ляказетт, 36 (пен.)) — Салібюр, 47; Кокко, 52, 77), «Ліль» — «Бастія» — 2:1, «Бордо» — «Нансі» — 1:1, «Діжон» — «Лор'ян» — 1:0, «Анже» — «Тулуза» — 0:0, «Нант» — «Ренн» — 1:2, «Кан» — «Сент-Етьєн» — 0:2, «Мец» — «Ніцца» — 2:4 (Манджек, 25; Діалло, 70 — Плеа, 18, 38 (пен.)), 84; Сіпрієн, 90+3), «ПСЖ» — «Марсель» — 0:0.

Лідери: «Ніцца» — 26, «Монако» — 22, «ПСЖ» — 20, «Тулуза» — 18, «Тенгам», «Ренн» — 17.

Бомбардир: Кавані («ПСЖ») — 9. ■

■ ПРЕМ'ЄР-ЛІГА

Мотиваційний ліміт

Після чергового конфузу наставник «Динамо» Сергій Ребров запропонував керівництву клубу знайти для першої команди нового тренера

Після восьми матчів без перемог футболісти «Сталі» у Львові перервали свою невтішну серію. Фото УНІАН.

Григорій ХАТА

Два роки — зазвичай саме стільки (не більше) в новітній історії тримаються на посту головного тренера київського «Динамо» його наставники. Загалом була лише одна людина, котрій за часів незалежності вдалося перевершити цей показник. Хоча, слід визнати, що й найкращі результати роботи Валерія Лобановського на чолі «біло-синіх» припали саме на другий сезон його співпраці з динамівцями, після чого столична команда поступово почала збавляти хід. Свій другий повноцінний сезон як головний тренер «Динамо» Сергій Ребров ознаменував участю в першому за 17 років «плей-оф» Ліги чемпіонів та другим поспіль національним чемпіонством.

Утім, підкоривши напрочуд серйозні висоти, динамівський наставник зіштовхнувся з неабиякими труднощами. І справа навіть не в тому, що, взявши курс на поступову оптимізацію клубного бюджету, власник «Динамо» Ігор Суркіс позбавив наставника можливості підписувати потрібних виконавців.

Як уже не раз заявляв Ребров, його головна проблема полягає в тому, що значна кількість футболістів утратила мотивацію грати за динамівський клуб.

Одних невмотивованих гравців Ігор Суркіс продав, інших — віддав в оренду. Утім, виявляється, кількість бажаючих залишити табір «біло-синіх» аж ніяк не зменшилася.

Коментуючи черговий конфуз, який стався з чинними чемпіонами в Олександрії, де вони, як і позаминулих вихідних в Одесі, знову не втримали перемогу, Ребров — задля реанімації колективу — запропонував замінити «основу» першої команди молоддю. Якщо ж президент «біло-синіх» не пристане на таку революційну пропозицію наставника, Сергій Станіславович поради Ігорю Суркісу шукати нового тренера.

Здається, в небагатому тренерському арсеналі Реброва просто скінчилися слова і методи, котрі б змусили динамівців знову демонструвати пристойний рівень гри. До слова, після нічної в Олександрії функції «злого наставника» спробували взяти на себе динамівські ультрас, які викликали на душевну розмову українське «крило» «Динамо» на чолі з капітаном Андрієм Ярмоленком. Наскільки дієвими виявилися їхні «вливання», покаже кубковий поєдинок проти луганської «Зорі», що відбудеться 26 жовтня на НСК «Олімпійський».

Грати «з-під палки» — не вихід. Вочевидь у нинішніх лідерів «Динамо» та керівництва клубу визрів серйозний конфлікт. Нагадаємо, що Андрій Ярмоленко вже давно прагне залишити Київ, утім Ігор Суркіс ніяк не хоче відпустити футболіста, навколо якого останніми роками будувалася вся динамівська гра.

«Моя робота в «Динамо» зайшла в глухий кут», — так пояснив причину свого відходу з «Динамо» іспанський спеціаліст Рауль Ріанчо — один із численних поміч-

■ ТАБЛО

Чемпіонат України. Прем'єр-ліга. 12-й тур. «Карпати» — «Сталь» — 0:1

Гол: Каленчук, 26

Львів, «Арена Львів», 1200 глядачів

«Волинь» — «Дніпро» — 3:0

Голи: Мемешев, 26 (пен.); Дудік, 55; Шаповал, 86

Луцьк, стадіон «Авангард», 9230 глядачів

«Олександрія» — «Динамо» — 1:1

Голи: Пономар, 79 — Гонсалес, 52

Олександрія, стадіон «Ніка», 3690 глядачів

«Олімпік» — «Зоря» — 0:2

Голи: Рафаел, 34 (пен.), 65 (пен.)

Вилучення: Барановський, 65 («О»)

Суми, стадіон «Ювілейний», 1720 глядачів

«Зірка» — «Шахтар» — 0:3

Гол: Перейра, 35 (у свої ворота); Борячук, 73; Феррейра, 90

Кропивницький, стадіон «Зірка», 8050 глядачів

«Чорноморець» — «Ворскла» — 1:2

Голи: Коркішко, 48 — Коломоєць, 54, 80

Одеса, стадіон «Чорноморець», 4010 глядачів

Турнірна таблиця:

	І	В	Н	П	М	О
1. «Шахтар»	12	10	2	0	27-6	32
2. «Зоря»	12	8	2	2	20-8	26
3. «Динамо»	12	7	3	2	21-9	24
4. «Олександрія»	12	6	2	4	21-15	20
5. «Чорноморець»	12	5	3	4	11-13	18
6. «Олімпік»	12	5	2	5	17-22	17
7. «Ворскла»	12	4	3	5	13-14	15
8. «Зірка»	12	3	2	7	8-20	11
9. «Сталь»	12	2	4	6	9-16	10
10. «Дніпро»	12	2	4	6	11-19	10
11. «Волинь»	12	2	3	7	10-20	9
12. «Карпати»	12	1	4	7	11-17	1*

* — «Карпати» позбавлені шести турнірних очок згідно з рішенням ДК ФІФА

Бомбардир: Мораес («Динамо»), Коломоєць («Ворскла») — 6.

***

Перша ліга. 15-й тур. «Колос» — «Іллічівець» — 0:1, «Авангард» — «Оболонь-Бровар» — 3:1, «Геліос» — «Суми» — 1:0, «Тернопіль» — «Миколаїв» — 2:1, «Десна» — «Полтава» — 0:1, «Скала» — «Арсенал-Київ» — 1:1, «Гірнико-Спорт» — «Інгuleць» — 3:1, «Буковина» — «Черкаський Дніпро» — 0:0.

Лідери: «Іллічівець» — 37 (14 матчів), «Верес» — 31 (14), «Десна» — 30, «Геліос» — 27, «Нафтовик» — 24 (14), «Колос» — 23, «Черкаський Дніпро» — 22.

Бомбардир: Кисіль («Іллічівець») — 12.

ників Андрія Шевченка в національній збірній України, а в минулому — асистент Реброва.

Загалом усе виглядає так, що вже незабаром у «біло-синіх», котрі знову сповзли на третю сходинку в національній першості, з'явиться новий керманіч. Серед можливих кандидатів називають прізвища екс-наставника бременського «Вердера» Віктора Скрипника та колишнього головного тренера «Дніпра», котрий нині очолює комітет національних збірних ФФУ, Мирона Маркевича. ■

«Кубок Кремля» для мене був досить складним психологічно, але я просто граю в теніс і не маю жодного стосунку до політики. Моє головне завдання — показати хорошу гру, хороший теніс і виграти матч».

Григорій ХАТА

ТЕНІС

Рекордна складність

Діставшись півфіналу «Кубка Кремля», найсильніша тенісистка України повторила свій рекорд у рейтингу WTA

Еліна Світоліна знову піднялася на 14-й щабель рейтингу WTA.
Фото з сайту svitolina.com.

Двічі за останній місяць перша ракетка України Еліна Світоліна мала непогані шанси здобути свою п'яту перемогу на турнірах WTA. Утім у Пекіні на «Чайна оупен» її переможну ходу — в півфіналі — зупинила майбутня переможниця турніру — третя тенісистка планети Агнешка Радванська з Польщі. За аналогічних обставин наприкінці минулого тижня завершився турнірний шлях 22-річної харків'янки й на «Кубку Кремля», де в 1/2 фіналу вона поступилася господарці кортів Світлані Кузнецовій, котра, згодом, отримала з рук організаторів головний приз змагань.

«Для мене психологічно цей турнір дуже важкий, — зізналася після 2,5-годинного марафону українка. — Напередодні поєдинку з Кузнецовою я отримала в соцмережах дуже багато поганих повідомлень, погрози, які стосувалися моєї можливої перемоги».

У підсумку запеклий україно-російський півфінал «Кубка Кремля»-2016 завершився на користь місцевої тенісистки — 6:4, 6:7, 6:4. А от заключний поєдинок турніру пройшов значно спокійніше. Не докладаючи надмірних зусиль, Кузнецова легко, у двох сетах, здолала колишню свою співвітчизницю, нині громадянку Австралії, Дар'ю Гаврилову — 6:2, 6:1.

Примітно, що саме завдяки перемозі на «КК» росіянка здобула залікові пункти, необхідні для участі в підсумковому турнірі WTA, котрий у неділю стартував у Сінгапурі. Дарма,

що в оновленому рейтингу Всесвітньої тенісної асоціації Кузнецова посідає дев'яту сходинку, Травма другого номера WTA Серени Уільямс зробила вакантним одне з місць в елітарній вісімці, котре, зрештою, й дісталася росіянці Кузнецовій. У боротьбі за «путівку до Сінгапуру» Світоліна на 35 балів випередила Джоанну Конту з Великої Британії. Водночас Світоліна за підсумками цього річного «Кубка Кремля» набирала залікових балів, яких виявилось достатньо, щоб повторно піднятися на найвищу в кар'єрі — 14-ту — позицію.

А лідером рейтингу WTA залишилася німкеня Ангелік Кербер, якій наприкінці сезону доведеться всіма силами доводити невідповідність свого перебування на чолі жіночого «елітону». «Торік ці змагання завершилися для мене не най-

кращим чином. Цього разу я почуваюся значно спокійніше», — відзначила Кербер. Проте в стартовому поєдинку підсумкового турніру року новоспечена прима жіночого тенісу зустріла серйозний спротив з боку восьмої ракетки світу — словачки

Домініки Цибулкової. «Усе вирішили дрібниці», — зізналася після непростого перемоги (7:6 (7:5), 2:6, 6:3) рейтинг-фаворит турніру.

А головною опоненткою Кербер у боротьбі за перемогу в Сінгапурі виглядає третя ракетка

планети та чинна переможниця «підсумкового» турніру — Агнешка Радванська. Захист титулу вона мала розпочати вчора поєдинком проти виснаженої баталіями за «Кубок Кремля» росіянки Кузнецової. ■

ПЛАВАННЯ

Зрілість вдома не застане

На сьомому етапі Кубка світу вітчизняні плавці вибороли п'ять нагород

Григорій ХАТА

Одним із небагатьох юних талантів, хто за часів роботи Андрія Сердінова на чолі національної збірної України з плавання успішно зійшов на орбіту вітчизняного дорослого плавання, став Михайло Романчук. Свого часу стрімкий перехід з юніорів до професіоналів здійснили переможці дебютних юнацьких літніх Ігор-2010 — Дарина Зевіна та Андрій Говоров. Нині ж за схожим сценарієм кар'єрними сходами піднімається Романчук, який «золото» юнацької Олімпіади виграв у 2014 році.

Перший серйозний крок на дорослій арені плавець з Рівного зробив на чемпіонаті Європи, коли за кілька місяців до старту Ігор у Ріо-2016 здобув «бронзу» на 1500 м. Щоправда, в Бразилії 20-річному майстру вільного стилю не вдалося навіть кваліфікуватися до фіналу. Проте довго в розпачі команда Романчука не перебувала. Перехопивши

подих, талановитий рівненчанин і собі взявся відточувати майстерність на етапах Кубка світу.

Перші раунди цих змагань відбулися одразу після Олімпіади й тоді на весь голос про себе заявила Дарина Зевіна. Загалом, найсильніша вітчизнянка плавчиха на Кубку світу-2016 уже виграла 21 нагороду, три з яких отримала на сьомому етапі змагань у Сінгапурі.

Водночас для Романчука цей етап КС приніс перші в сезоні нагороди. Фінал запливу на 400 м учень Петра Нагорного виграв із новим рекордом України, попереднім власником якого більше десяти років був Сергій Фесенко. Друге ж «золото» Романчук узяв на своїй «коронці», де оновив не тільки національне досягнення, а й «освітив» рекорд Кубка світу, котрий до цього належав неперевершеному італійцеві, чемпіону Олімпійських ігор-2016 Грегоріо Пальтрінєрі.

Примітно, що одразу після бразильських Ігор рекорд КС переписала й

Одним із головних гравців у марафонських баталіях майстрів вільного стилю став Михайло Романчук з Рівного.
Фото УНІАН.

Дарина Зевіна — на 200 м на спині. Проте в Сінгапурі вихованка свого тата — Юрія Зевіна — була менш переконливою. На відміну від попередніх баталій у КС-2016, де вона не одного разу святкувала перемогу, нашій «золотій рибиці» жодного разу не вдалося піднятися на найвищу сходинку п'єдесталу.

Напевно, зайве говорити, що виграти «золото» нашій співвітчизниці не дозволила триразова олімпійська чемпіонка, угорка Катінка Хоссу. Вочевидь після Олімпіади «залізна леді» дозволила собі трохи перепочити, проте ближче до завершення Кубка світу, коли потрібні залікові очки, вона знову демонс-

трує свій непереможний характер. Дистанція 200 м на спині — одна з небагатьох, де Хоссу дозволила суперниці з України перемагати. Однак у Сінгапурі наша прима обмежилася в цій дисципліні «сріблом». На інших двох дистанціях — 50 та 100 м на спині — Зевіна показала третій час. ■

ХРОНІКА

«Формула-1»

Після серії з п'яти поспіль гонок без перемог чинний чемпіон світу, британець Льюїс Хемілтон, знову відсвяткував тріумф, вигравши Гран-прі США. На автодромі в Остіні перший пілот «Мерседеса» виграв кваліфікацію, після чого закріпив успіх у гонці. Щоправда, в битві за чемпіонство американський здобуток Хемілтона виглядає не надто вагомо, адже його головний опонент — партнер по команді Ніко Росберг — фінішував у «зоні комфорту». Нагадаємо, що для виграву чемпіонства Росбергу в останніх гонках сезону достатньо фінішувати постійно другим.

Гандбол

Чемпіон країни — запорізький «Мотор» — здобув другу перемогу в груповому раунді Ліги чемпіонів, перегравши вдома (в Харкові) португальську «Брагу». Завдяки цьому успіху підопічні Миколи Степанця піднялися з передостаннього на третє місце в секстеті, хоча право на продовження боротьби в турнірі отримує лише переможець «пульки».

У будь-якому разі, шанси посісти високе місце у «Мотора» аж ніяк не втрачені.

Ліга чемпіонів. Група D. 5-й тур. «Мотор» (Україна) — «Брага» (Португалія) — 27:23. «Бешикташ» (Туреччина) — «Хольстебро» (Данія) — 36:27. «Динамо» (Бх, Румунія) — «Нант» (Франція) — 26:27.

Турнірне становище: «Нант» — 9, «Бешикташ» — 7, «Мотор» — 5, «Динамо», «Брага» — 4, «Хольстебро» — 1. ■

Читайте
в наступному
номері:

«Його історія жахлива, але буденна для нашого суспільства»

Під Києвом попрощалися з одним із найвідоміших засуджених до довічного ув'язнення
Олександром Рафальським, який мав усі шанси вийти на волю

161 УКРАЇНА МОЛОДА
ВІВТОРОК, 25 ЖОВТНЯ 2016

КАЛЕЙДОСКОП

ЗМІНА РОЛІ

Вагітна в 50

Джанетт
Джексон
готується
прийняти
іслам?

Джанетт Джексон.

Аліса КВАЧ

Чи думав хто, наскільки кардинально зміниться життя сестри Майкла Джексона, відомої американської співачки Джанетт

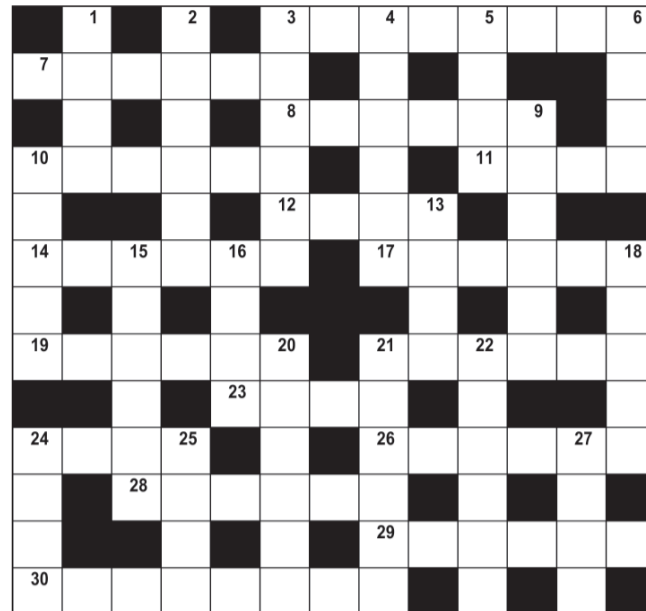
Джексон після того, як у 2012 році вона прийняла пропозицію руки і серця від мільярдера з Катару Вісама Аль Ману. У травні цього року поп-діва шокувала своїх шанувальників, оголосивши, що чекає первістка. Причина для здивування досить вагома — нещодавно майбутня «молода мама» відсвяткувала своє 50-річчя.

Утім співачка досить відповідально поставилася до нової ролі й ретельно виконує всі вказівки лікарів. Зокрема, довгий час вона

не вставала з ліжка, щоб не зашкодити дитині. А у квітні Джанетт Джексон відклала свій тур Unbreakable World, щоб «зосередитися на планувальній сім'ї».

А нещодавно в Лондоні її помітили на прогулянці з чоловіком у досить незвичному вбранні: голову й плечі співачки прикривала мусульманська хустка-хеджаб, і сама вона більше нагадувала правовірну мусульманку, ніж розкуту поп-діву, чий постер в купальниці прикрашали будинки багатьох її шанувальників. Після чого пішли чутки, що чоловік повернув Джанетт в іслам.

Сама співачка від коментарів утримується. Після звістки про вагітність вона взагалі мало спілкується з пресою і з'являється на людях. Чи то після 50-ти Джанетт вирішила кардинально змінити стиль життя, чи просто, крім майбутньої дитини, їй нічого не цікавить. А може, це справді незбагненна сила кохання? ■

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №130

По горизонталі:

3. Імбирна приправа, яку іноді називають «райським зерном». 7. Біблійне божество розкошів, багатства, земних насолод. 8. Ім'я дружини Михайла Саакашвілі. 10. Давньогрецький філософ, який вибрав цукру як альтернативу вигнання з Афін. 11. Ім'я популярного радянського композитора вірменського походження, автора пісень «Королева краси» та «Найкраще місто землі». 12. Французьке місто, де відбулася страта Жанни д'Арк. 14. Відомий бродвейський музикант Джона Кандера. 17. Особа, прийнята на військову службу за наймом або за повинності, солдат-новобранець. 19. Столиця Куби. 21. Справжнє прізвище графа Монте Крісто. 23. Річка на Чернігівщині, ліва притока Удаю. 24. Парний виступ. 26. Ім'я коханої головного героя поеми Тараса Шевченка «Гайдамаки». 28. Штучно викликаний стан зміненої свідомості, яким досконало володіє Вольф Мессінг. 29. Роман Марини Гримич, удостоєний І премії конкурсу «Коронація слова» 2002 року. 30. Писемний знак, що означає слово чи поняття, яким досі послуговуються в Китаї та Японії.

По вертикалі:

1. Давньогрецька поетка, що жила на острові Лесбос. 2. Перша професія відомої співачки, народної артистки України Раїси Кириченко. 3. Багаторічний лідер Куби. 4. Французький художник-імпресіоніст. 5. Енергетична оболонка людини. 6. Капітан першого підводного човна, герой роману Жульє

Верна «20 тисяч лье під водою». 9. Гірська вершина, до якої причалив Ной після завершення Всесвітнього потопу. 10. Один із чотирьох відділів шлунка жуйних тварин, у якому їжа перетравлюється шлунковим соком. 13. Річка, на якій стоїть Петербург. 15. Човен, збудований Ноем для порятунку від потопу. 16. Німецький Іван. 18. Популярна марка електромобілів. 20. Суміш амонійної селітри із порохувацемістою алюмінієм, що використовується, як вибухівка. 21. Творче псевдо уродженця України, англійського письменника польського походження Теодора Юзефа Конрада Коженевського. 22. Давньоруський літописець. 24. Столиця Індії. 25. «О, не журися за...! Ясним вогнем засвітилось воно, чистим, палючим, як добре вино, вільними іскрами в гору злетіло». (Леся Українка). 27. Американське Національне управління з аеронавтики і дослідження космічного простору. ■

Кросворд №128 від 20 жовтня

ПРИКОЛИ

***
Чарка на упаковці товару означає, що товар треба обмити.

***
Чоловік кричить під час сварки: — Тільки не треба мені вказувати, що я повинен робити. Зараз піду з друзями в бар, вип'ю пива, знайду дівчинку і, можливо, приїду додому п'яний. Вгадай, хто з мене зніме черевіки.

— Патологоанатом.
***
Купила книжку «Отрута» — просто почитати. Чоловік другий

день мис посуду, прибирає в будинку, виносить сміття і з усім погоджується.

***
Помирає старий багатий Рабинович і весь свій величезний статок заповідає двом синам: працювотому Ізі залишає корчму, а вічно п'яному Яші — все інше. Ребе намагається наставити його на шлях мудрості:

— Це, звичайно, не моя справа. Але Яша проп'є все за півроку!
— Правильно! Але де він проп'є, якщо в окрузі всього одна корчма?!

БУВАЄ!

Викрадення з доплатою

У китайській провінції Чжецзян злодій повернув позашляховик із повним баком

Ната НЕТУДИХАТА

Від тюрми, як і від суми та від крадіжки, зарікатися — Бога смішити. Тож коли родина бізнесменів із китайського міста Ханчжоу виявила, що із парковки зник один із їхніх чотирьох позашляховиків, то лише руками розвела і звернулася до поліції. Яким же було їхнє здивування, коли наступного ранку вони виявили свій Land Rover на міс-

ці, та ще й із заправленим доверху баком. Утім поліція продовжила розслідування і, переглянувши записи камер відеоспостереження, з'ясувала, що автомобіль «узяв на прокат» 19-річний місцевий житель. Після затримання він зізнався, що знайшов ключ і вирішив спробувати відкрити один із автомобілів. Зрештою, він зміг завести Land Rover і виїхати. Щоправда, мотиву викрадення і причини, з якої повернув автомобіль із

заправленим баком палива, чоловік так і не пояснив.

Можливо, тут є певні особисті моменти. Як, наприклад, у випадку із відомим грузинським співаком Вахтангом Кікабідзе. Коли він розповідав, що до його квартири залізли грабіжники. Але коли господар повернувся додому, то виявив, що непрохані гості нічого не взяли, лише на столі залишили пляшку коньяку і записку: «Дорогий Вахтанже, ми не знали, що то твоя квартира. У місті кажуть, що ти хворієш. Ми випили за твоє здоров'я. Неодмінно прикріпи на дверях табличку зі своїм іменем, щоб ніколи більше не було непорозуміння».

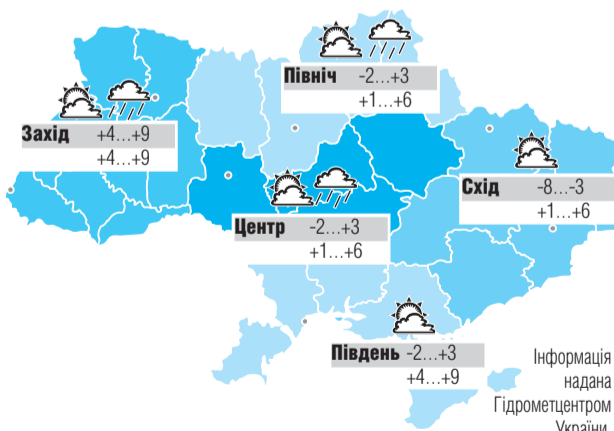
А от китайська поліція, попри «явку з повинною», продовжує розслідувати, звідки у викрадача виявився ключ від автомобіля. Він був затриманий на 10 днів для з'ясування обставин і оштрафований на 500 юанів (близько 75 доларів США). ■

ПОГОДА

26 жовтня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно з проясненнями, можливий мокрий сніг. Вітер південний, 7-12 м/с. Температура вночі +1...+3, удень +3...+5.

Курорти Карпат: хмарно з проясненнями, часом дощ. Славське: вночі +5...+7; удень +5...+7. Яремче: вночі +6...+8; удень +6...+8. Міжгір'я: вночі +5...+7; удень +8...+10. Рахів: вночі +6...+8; удень +9...+11.

Передплатні індекси: 60970, 1555

Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон для довідок: т./ф.: (044) 454-84-92
Рекламне бюро: т./ф.: (044) 454-88-86, reklama@umoloda.kiev.ua
Відділ реалізації: т./ф.: (044) 454-84-41, sale@umoloda.kiev.ua
Коректорська група: (044) 454-87-53
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kiev.ua

Відділи:

новин — 454-85-76, novyny@umoloda.kiev.ua;
права — leonov@umoloda.kiev.ua, 454-88-36;
міжнародної політики — svit@umoloda.kiev.ua, 454-88-25;
економіки — eko1@umoloda.kiev.ua, 454-86-39;
медицини — novyny4@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
культури — culture@umoloda.kiev.ua, 454-87-96;
соціальних проблем — socium@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
спорту — sport@umoloda.kiev.ua, 454-87-93

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Наша марка», «Продукт», «Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009135 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 794
Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», тел.: 454-87-71
Газета виходить у вівторок, середу, четвер, п'ятницю — суботу (спільний номер)
Тираж 86734

«Україна молода» розповсюджується в київській мережі ресторанів «Піца Челентано»

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0